

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

SAYI: 192 12 ARALIK 1978 FİYATI 5 TL

MÜCADELE İÇİNDE BİRLİK

**NECDET BULUT'U
YİTİRDİK**

* Duruşma 11 Aralık'ta

SALMAN VE ÖKKEŞ'İN SELAMI VAR

SERHAT BAYSAN
(Genç Öncü MYK Üyesi)

Eylül ortasından bu yana hiç bir gerekçesi olmadan tutuklu bulunan Genç Öncü Genel Yönetim Kurulu üyesi Salman Bünül ve üye Ökkeş Sayılır'ı, Maraş'ın Pazarcık ilçesinde görmeye gittik; Eskişehir'de görevli Maraş'lı Yusuf arkadaşla.

Uzun süren tutukluklarına karşın, araya giren bir dizi olay gerekçesiyle yapamamıştık bu arkadaşlık, yoldaşlık görevimizi. Gittik, adını gardiyana verdik. Gardiyan değişik bir isimle çağırdı. Sonradan bize yaptığı açıklamaya anladık nedenini. Salman içeri düştüğünde, bu olayı düzenleyen maocular bizim için "faşist" diye isim çıkarmışlar içerde. Girince de bu ters etkiyle karşılaşmışlar. Östelik hapistekilerin anlamadıkları bir diğer nokta da, Salman'ın kimya mühendisi olarak nasıl içeri düştüğü olmuş.

Salman koğuştan çıkıp görüşme yerine geldiğinde, ilk anda bizlerin nereden kalkıp geldiğimizi anlayamamış olacak ki, normal üşüme ve hal hatır sormadan öteye gidemedi. Ancak bir an sonra, "Yahu siz ne diye işinizi, gücünüzü bırakıp buralara zahmet ettiniz, ne güzel yatıyorsunuz işte" diye ilk tepkisini gösterdi.

O sırada Ökkeş de geldi. Oturduk konuşmaya, Salman, "Biz içerde daha iyiyiz dışardan" diye başladı. Ama biraz sonra başladı soruşturmaya: "Genç Öncü nasıl, işler iyi gidiyor mu, yeni şubeler açılıyor mu, üye sayımız ne kadar, Eskişehir'de nasılsınız? vb." Biz soruları savuşturduk, sormaya başladık. "Nasılsınız, rahatınız iyi mi, baskı var mı?" ve daha bir sürüsünü. "İyiyiz, iyiyiz" diye geçişirip devam etti: "Bizim buranın maocuları da bir garip, biliyor musun yeni bir propaganda yolu bulmuşlar, eğerlerin sırtına boyayla HK yazıyorlar." Başladık konuşmaya. Ama anlattıklarının tümünü aktarmaya olanak da yok. Gerçekte dinlediklerimiz, o bölgedeki maocu akımın ne denli gülmek, ne denli cılız olduğunu anlatmaya yetiyor da artırdubile.

Biz yeniden konuşmayı Salman'a, Ökkeş'e teklif etmeye çalışıyoruz ama boşuna. Ökkeş, köylerinde maocuların en ufak namus zerresi bile kalmamış eylemlerini, davranışlarını anlatıyor. Köy derneğine bizimkileri sokmamak için giriştikleri oyunları, bu arada ağzlarından düşmedikleri "halk" a karşı saldırılarını sıralıyor peşpeşe ve not alıyor: "Bunların tüm saldırıları Salman'a, güya onu uzaklaştırabilir, yok edebilirlerse, burada karşılarında bizler, bilimsel sosyalistler kalmayacağız. O hesaptalar, ama boşuna." Sonra akrabası olacak birilerinin de içinde bulunduğu grubun bunlara saldırılarında Salman'ı kurtarmak isterken Ökkeş'e siktıkları kurşunun izini gösteriyor. Kafasını sıyrıp geçen kurşunun nasıl olup da Ökkeş'i öldürmediğini bir kez daha anlatıyoruz.

İki saat kadar süren konuşmamız, Salman'ın "Madem hemen Ankara'ya d... eceksin geç kalma" sözleriyle bitiyor. "Kalsan, köye gitseniz, bizimkiler ne seviniriz, ama sen bilirsin" diyor. Biz de "Siz üçüncü hep birlikte gelir, hep birlikte yer, içeriz" diyoruz. Bir de malpue hatırası fotoğraf çektiyir, 11 Aralık'taki duruşmada salınacaklarına inancın ayrılıyor. Fotoğraf belki de onlar bırakıldıktan sonra gelecek. Ama bırakılmazsa, Salman'ın deyimliyle: "Biz biraz daha yatarız, siz de biraz daha fazla çalışırsınız, sonra kavuşuruz."

YURUYUŞ

Sahib

Yayın Yönetmeni: Zeki KILIC • Yazı
Büyüköğülü • Teknik Sakatlar: Büneni ARTANLI • Yönetim: Konur
Sok. 15/8, Kızılay - ANKARA, Tel: 17 45 81 • İstanbul Büro: Piyerloti Cad. 21/1, Cemberlitası - İSTANBUL, Tel: 26 35 67 • Avrupa
Temsilcilik: COODIFF 13/2 Square Wisser - 1040 Bruxelles/Bel-
çika • Tel: 230 34 72 • Posta Çeki: 000-1164657-75 • Abone Koşulları:
Yıllık: 200 TL, 6 aylık: 100 TL, Avrupa: 6 aylık: 250 TL, (20
DM), Yıllık: 500 TL, (40 DM), Amerika: 6 aylık: 325 TL, Yıllık:
650 TL, Avustralya-Japonya: 6 aylık: 400 TL, Yıllık: 800 TL. •
Posta Çeki: YÜROVQS Derneği 100234 • İlan Koşulları: Arka kapak
(Renkli) 15.000 TL, Arka Kapak (siyah-beyaz) 12.000 TL, 1c sayfalandı
sütun santim: 40 TL, Yayın İlanları % 50 İndirimi.
• Baskı: Daily News Web Ofset Tesitleri

• "TÜRKİYE'NİN DOĞUSU İLE GÜNEYİNDEKİ SİYASAL GELİŞMELER, EKONOMİK BEKLEYİŞLERİ DE BELİRLYEYECEK. TÜRKİYE'NİN ÜSTLENECEĞİ YENİ GÖREVLER, 'ASLANIN AĞZINDA' İZLENİMİ VERİLEN İKİNCİ MARŞALL YARDIMI ÇABUKLAŞTIRABİLİR. ULUSLARARASI PARA FONU'NDAN, AVRUPA EKONOMİK TOPLULUĞU VE NATO İLE YABANCI BANKALARA KADAR UZANAN ZİNCİRİN BÖTÜN HALKALARI BİR ARADA TAMAMLANIP İŞLEYEBİLİR..."

Türkiye'ye, dış borçlarının idaresi ve uluslararası para piyasalarından kredi bulunması konusunda "dansmanlık" yapan üç yabancı firma var. Bu firmalar, Türkiye ekonomisine ilişkin çalışmalar da yapıyorlar. Uzun dönemde, döviz darboğazının aşılması için bulabildikleri tek formül, yılda 2 milyar dolara varan petrol harcamalarının 1 milyar dolara indirilmesi...

Türkiye'de ekonominin yılda 20 milyon ton eş değerinde 2 milyar dolarlık ham petrol tüketen bir yapıda gelişmesi, kuşkuyla yanlış bir seçimdir. Ancak, bugün varılan aşamada, tüketimi yarıyarıya azaltılmak istenmiyor...

Türkiye'de danışman firmaların önerisini kimse ciddiye almış değil. Bekleyişler, ham petrol üretiminin tüketimi karşılayabilecek ölçüde artırılması yönünde. Sovyetler Birliği'nin katkısıyla, 10 bin metreyi aşan derinliklerde yapılacak aramalarla umut bağlayanlar var...

Emperyalist Batı ise, İran'ın kaderine ilişkin kararı çerçevesinde, belki de, Türkiye'ye hazır petrol kaynakları hediye edecek. Bunun koşulu da, Sovyetler Birliği sınırında tüm olanaklarla beklilik görevini üstlenmek olacaktır...

İRAN'DA ŞAH'IN SONRA

Emperyalist Batı'da, İran'ın Şah Rıza Pehlevi'den sonra nasıl yönetileceği tartışılıyor. Filipin tipi bir demokrasiye geçiş, üzerinde duruluyor. Bu arada, Azerbeycan'a, etnik özelliklerine dayalı federal bir olanak tanınması ve NATO'nun kanatları altında İran'ı çevrelemesi düşünülüyor. Geçmişin anımsanması, Azerbeycan'ın Sovyetler Birliği'ne karşı tampon bir devlet olarak kullanılmasının Batı'nın klasik bir yöntemi olduğunu ortaya koyuyor...

İKİNCİ MARŞALL YARDIMI VE EKONOMİK KURTULUŞ PLANI

YUSUF DOĞAN

Bugün için sorun, Azerbeycan'a NATO aracılığıyla Batı garantisinin verilmesi. Burada da Türkiye'ye görev düşecek...

Olaylar yukarıdaki gibi gelişmeyebilir. Ancak, Batı'nın Türkiye'ye nasıl görevler üstleyebileceğini unutmamak yarar var...

Türkiye'nin Batı'ya olan bağımlılığının pekişmesinde Kıbrıs'daki son gelişmelerin de etkisiyle izlenmesi gerekli. Kıbrıs Türk Federe Devleti'nde, yeni hükümet ile birlikte MHP ağırlığı da artıyor. Bağımsızlık ilanı gündemde. Böyle bir gelişme, silahlı destek de bulabilir. Ecevit Hükümeti, yeni bir çıkartma kararıyla karşı karşıya kalabilir...

SİYASETEN EKONOMİYE

Türkiye'nin Doğusu ile Güney'deki siyasal gelişmeler, ekonomik beklentileri de belirleyecek. Türkiye'nin üstleneceği yeni görevler, "aslanın ağzında" izlenimi verilen İkinci Marshall Yardımı'nı çabuklaştıracaktır. Uluslararası Para Fonu'ndan, Avrupa Ekonomik Topluluğu ve NATO ile yabancı bankalara kadar uzanan zincirin bütün halkaları bir arada tamamlanıp işleyebilir...

İkinci Marshall Yardımı, bugün olması bile, yarın mutlaka devreye girecek. Yardımın bugünden bilinen koşulu, Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın yıllık programlarla revizyonu...

Dördüncü Plan'ın birisi revize edilme istendiği, Birleşik Amerika Büyükelçisi'nin, "50 milyon dolarlık yardım" töreninde tarım ve kalkınma konuları üzerinde açıklama yaptığı ABD'de, Neset Amerikan Büyükelçisi'nin, basına

da yer alan, ancak Maliye Bakanı Ziya Müezzinoğlu'nun "ricası" üzerine televizyon ölümlüde atılan sözleri şöyle:

"Dış borcu artırmadan, ekonomik faaliyet düzeyini artırmadan bir yünü Türk Hükümeti tarafından anlaşılması bulunmakta-

"BATI'NIN TÜRKİYE'Yİ İTMEK İSTEDİĞİ SİYASAL VE EKONOMİK ORTAM, DEMOKRASİNİN YAŞAYIP

YAŞAMAYACAĞI KONUSUNDA DA KESİN BİR SEÇİMİ BERABERİNDE GETİRMEKTE. TÜRKİYE'YE ÖRNEK GÖSTERİLEN KORE, TAIWAN, ARJANTIN, BREZİLYA, ENDONEZYA, MEKSİKA VE PERU GİBİ ÜLKELERDE DEMOKRASİNİN AKSIYI ALINMIŞ OLMASI. RASTLANTI DEĞİL."

dr. Ve gerçekte fiilen uygulamaya konulmuştur. Bu, kalkınma sermayesi kaynağı olarak doğrudan dış yatırımın teşvik edilmesidir. Bu kaynak, kalkınmada olan birçok ülkede gelişmeye önemli katkıda bulunmuştur. Kore, Taiwan, Arjantin, Brezilya, Endonezya, Meksika ve Peru buna sadece birkaç örnek. Bu ülkeler, yabancı şirket kaynaklarını en çok gereksinim duyulan alanlara kanalizasyon yapılmışlardır. Böylece ev sahibi ülke, bu yatırımların sunabileceği azami ekonomik gelişmeyi elde edebilmektedirler. Bir hükümet hangi alanları teşvikleri tercih ediyorsa, yabancı yatırımcılara sıratlı kaydırma için gerekli teknoloji, yönetim ve pazarlama-kersizini sağlayabilir. Türkiye ekonomisinin kalkınmasında yardımcı olacak ABD şirketlerinin ülkeye sermaye ve teknoloji akışını sağlamak için, Türkiye'nin gösterdiği çabaya karşı olumlu davranacaklarını umuyoruz...

Türkiye'yi bütünüyle yabancı sermayeye ve pazar güçlerine açmayı öneren bu sözler, Amerikan Büyükelçisi tarafından konuşma metninden son anda çıkartıldı. Ancak, Türkiye'de görüşmelerini sürdüren Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası ile "Türkiye Raporu" yayınlanan OECD, benzer önerileri uzun süredir yinlemekte...

BİRKAÇ ÖRNEK

Batı'nın Türkiye'yi itmek istediği siyasal ve ekonomik ortam, demokrasinin yaşayıp yaşayamayacağı konusunda da kesin bir seçimi beraberinde getirmekte. Türkiye'ye örnek gösterilen Kore, Taiwan, Arjantin, Brezilya, Endonezya, Meksika ve Peru gibi ülkelerde demokrasinin aksiyi alınmış olması, rastlantı değil. Mümtaz Soysal'ın sözleriyle, bunlar öneeriler yapılmaktadır ki, böyle halk yığınlarına yutturmamak ancak çok güçlü yumruk sahiplerinin işi...

BİRLİK MÜCADELE İÇİNDE YARATILACAK

YAVUZ ÜNAL

Faşist terör, yaralama ve öldürme olayları her gün, teleklerden, antenlerden ve gazetelerden yurt sathına yayılıyor. Olayların ardı arkası kesilmiyor. Canilerin büyük çoğunluğu şu veya bu nedenle yakalanmıyor, yakalanamıyor. Faşist odaklar bildiklerince eylemlerini sürdürüyorlar. Yarın kimlerin faşist kurşunlara hedef olacağı, kaç kişinin öldürüleceği, kaç kişinin yaralanacağı hiç belli değil. İşçi, köylü, memur, öğretmen, öğretim üyesi, yazar, sanatçı sürekli bir tehdit altında. Faşist kurşunlara hedef olanlar sadece demokrasi savaşçıları da değil; sokaktaki, okuldaki, kahvedeki, otobüs durağındaki herhangi bir kişi, sadece faşistlerin seçtiği eylem alanında bulunduğu için canından olabiliyor.

Günlük yaşamın bir parçası haline getirildi tüm bu olaylar. İlerici kuruluşlar ve sosyalistler bu koşullarda mücadeleyi sürdürme çabası içindedir. Bir yanda kitlesel mücadeleyi geliştirme uğraşı, öte yanda kitlesel mücadele anlayışına ters düşen, kimi küçük burjuva hastalıklarıyla boğuşmak zorunluluğu. Ödlekli yeni teorik kılıflarla örtme ya da en keskin davranışlarla gizleme çabaları, her geçen gün yeni ve umulmadık taraflar bulabiliyor. Kariyerist özelemler kimi kişileri en umulmadık uçlara savurabiliyor.

Bu hastalıklarla mücadele etmeden, bu ters akımları görmezden gelerek, en geniş kitlelere ulaşabilmek mümkün mü? Bu kümelenebilir itibarsız hale getirmeden zararlarını önlemek mümkün mü? Elbette önce biri, sonra öteki değil. Faşist saldırılar, yaralama ve öldürmeler kitlelerin mücadeleyi gücünü kırmayı, politik mücadeleden uzaklaşmama hedefliyor. Bu tür hastalıklar da aynı sonucu yaratacak biçimde burjuvaziye yardım ediyor. Hele hele bireysel terör odakları ve bunların eylemleri, en az faşist saldırılar kadar, hatta daha da fazla faşistlerin işlerini yarıyor. Kitlelerin hareketsizliğe itilmesinde, yeni yasal baskılar için gerekçe olarak, burjuvazi adına son derece önemli işlevler görüyorlar.

Gerçekten bireysel terörler ve maocular dışında (çünkü bunlar demokratik güçler değildir) tüm demokratik kişi ve örgütlerin emperyalizme ve faşizme karşı güçlerini birleştirmelerinin gün günden daha çok dayattığını ve bunun için mücadele etmek gerektiğini görmemek, hele buna karşı dunnak olacak iş değil. Bu nedenle herkes birlik çağrılarını yapıyor. Çünkü emperyalizme ve faşizme karşı mücadele birliği için çağrılar yapılmadan, bunu savunmadan ilerici, sol, sosyalist olmak mümkün değil. Bu, çok olumlu bir gelişme. Ne var ki, kimi hastalıklar da birlik çağrılarını altında gizleniyor. Toplu sözleşmelerle işçileri "satan", işyerinde ilerici, demokrat, TİP'li ya da sempaticanı işçileri susturan, hatta işten attıran sendikacılarından; mesleki alandaki uğraşını bir kenara bırakıp öncelikle 'devrim tezlerini' tartışan kimi kitle örgütü yöneticilerine, politik yaşamını birlik çağrısı üzerine oturtmuş ama bu konuda yeterli, ciddi ve inandırıcı davranış olmayan kimi politik parti yöneticilerine kadar tümü, bu birlik çağrılarını yapanların içinde yer alıyor.

Bunlar olağan ve ilk kez ülkemizde de görülüyor. Ama bir burjuvazetesinin hem de başyazısında, birlik çağrısı yapması ve buna artık TİP'in de katılmasının gerektiği üzerinde durmasına ne demeli? Hesap soldan okuyucu kazanmak mı, yoksa faşizme ve emperyalizme karşı mücadele eden güçlere karşı yeni bir cephe açmak mı?

Aydınlığın, sanatçıların, yazarların rolleri çok önemli. Her söylenen sözü, her yazılan yazıyı ve yapılan her eylemi kendi somutluğu ve kapsadığı alana ölçmek gerekiyor. Örneğin tescilli bir demokras düşmanı olan bir bankanın bir şirkete ilişkin olarak açıkladığı yolsuzluğu hemen alkışlanmadan önce düşünmek gerekiyor. Hangi hesaplar adına yayılıyor bu açıklamalar? Yılda iki buçuk milyar liraya varan bir kâr alanı şu konusuna ve iki sermaye grubu bu alana ilişkin olarak çekiyorlarsa, bu alana ilişkin olarak Flonda değişiklikler yapılıyorsa, açıklanan yolsuzluk olayının altını düşünmek gerekiyor. Yoksa bir büyük sermaye grubunun giriştiği eylemi farkında olmadan destekler duruma

düşülebilir. Ya da yukarıdaki örnekte olduğu gibi, "masumane" görülebilecek bir başyazının TİP'e yönelik olarak sürdürülmeye çalışılan bir operasyonun devamı olduğu gözlerden kaçırılır.

Faşizme ve emperyalizme karşı mücadele için birlik sorunu, ya da başka bir deyişle örgütlü birlik halk hareketini yaratma sorunu, iyi niyetlerle gerçekleştirilecek bir sorun değil. Kitleler örgütlenmektedir. Kitleler mücadele edecektir. Çünkü burjuvaziye yenecek olan da kitlelerdir. Dolayısıyla kitleleri harekete geçirecek olan sendikalar ve kitle örgütlerinin de kendi tabanlarını harekete geçirebilecek, onlara güven verebilecek bir yapıda olması gerekir. Sınıf liderleri ve sınıf örgütü yöneticileri kongre oyunlarıyla yerini muhafaza eden kişiler değildirler. Gerçekten kitle hareketleri içinde ortaya çıkan, yönen, yönlendiren ve belli, doğru, tutarlı ve gerçekçi bir mücadele perspektifi olanlardır. Sadece kendi tabanlarında kendilerini kabul ettirmiş, saygın, güvenilir ve inanılır yönetimler ve yöneticiler kitlelere somut mücadele hedefleri gösterebilir ve onları bu hedeflere yönlendirebilir.

İçinde yaşadığımız bugünkü koşullarda, faşizme ve emperyalizme karşı mücadele birliğinin yukarıda işaret edilen olumsuz yanlarına karşın, bu olumlu yanları da gelişip güçlenmektedir. Her kesimden halk, işçisi, köylüsü, memuru, teknik elemanı, sanatçısı, yazarı ve aydınıyla kendi gerçek önderlerini ve tutarlı mücadele perspektifine sahip ögütlerini yaratma, kimilerini bu süreç için sokma uğraşı içindedir. Ve azımsanmayacak mesafe alınmıştır.

Kısır ve küçük hesaplar her geçen gün açığa çıkmakta ve mahkum olmaktadır. Sosyalist hareket güçlenmekte ve toplumun tüm kesimlerine yönelik mücadele hedefleri her geçen gün daha çok örgüt içinde ve daha yaygın kitleleri içinde benimsenmekte ve savunulmaktadır.

Şu anda Trabzon'da faşist kurşunlara hedef olan Dr. Necdet Bulut için kan, ilaç, film isteklerinin arttığı ve bu isteklerin karşılanması için uğraşıldığı bir telefonun yanında bu satırlar yazılıyor. Devletin bulamadığı ilaçlar, serumlar, filmler çok kısa sürede bulunuyor, kan vermek için sıralar düzenleniyor. Bilinçler bileniyor, sınıf kını gitgede kabarıyor ve yaygınlaşıyor. Faşist teröre, burjuvazinin her türden yıldıрма, susturma gayretlerine yeni baskı çabalarına karşın mücadele azmi gelişiyor.

Yılların yılgnıklıklarıyla başbaşa kalırken, mücadeleye durmadan yeni güçler katılıyor.

Evet burjuvazi ülkeyi eski yöntemlerle yönetemiyor. İşçileri emekçileri en alt yaşam dilimlerine itmeye, sömürsünü arttırmaya, devlet gelirlerine tümayle el koymaya çalışıyor. Bunun için saldırıyor, sindirmeye ve dağıtmaya çalışıyor. Kitleler olmadan kitlelere adına hiç kimse, hiç bir örgüt mücadeleyi üstlenip götüremez. Görev her geçen gün artan oranlarda kitleleri mücadele çizgisine çekmektir. Burjuvazinin yönetimini kabul ettirmeye çalışmaktadır. Tek silah budur. Sonuç alıcı, düşmanın güçlerini parçalayıp ezerek tek silah kitlelerin mücadelesidir. Yenilmeye olan da odur. Birlik bunun için, bunu yaratmak içindir. Üyelerine içine girmeye korkan, onlar tarafından kovulan sendika yöneticisiyle, korkaklığına kılıf hazırlayan, birlik çağrılarını yaparak kendi örgütünü parçalayan kimi kitle örgütü yöneticileriyle, bu birlik sağlanamaz. Birlik, sınıf hareketi içinden, demokratik güç ve örgütler içinde bu türden kişileri uzaklaştırarak, etkisiz hale getirecek ya da hesaplarını boşa çıkararak sağlanacaktır. Birlik çağrısı yapanların sahteliğini somut eylemlerde göstererek sağlanacaktır.

Birlik, işçilerin, emekçilerin, tüm ilerici, demokratik güçlerin emperyalizme ve faşizme karşı birliğidir. Bu birliğin temel koşulu sosyalist hareketin gücünün ve saygınlığının gitgide artırılması için çalışmaktır. Çünkü birleştirecek, yönlendirecek ve şaşmaz bir biçimde hedefine ulaştırılacak olan odur. Çünkü amaç emperyalizmi ve faşizmi bir daha dirilmemek üzere ezemektir. Bu ise sadece işçi sınıfının politik hareketinin perspektifi ve şaşmaz talebidir.

NECDET HOCA DA ŞEHİTLERİMİZİN ARASINA KATILDI

Necdet Bulut'u yitirdik. 26 Kasım akşamı Trabzon'da evine giderken faşist infaz mangaları tarafından arabası içinde vurulan sosyalist bilim adamı Bulut, 8 Aralık günü saat 14.55'te aramızdan ayrıldı. Necdet Hoca on bir gün boyunca, gelecek güzel ve özgür günlere inancından aldığı güçle yaşama mücadelesini sürdürdü. Kavga saflarındaki yerine yeniden dönme azmini son nefesine kadar yitirmede.

YILMAZ BİR SOSYALİZM SAVAŞÇISI

Necdet Bulut, bilim adamı olması niteliğinden daha da önde bir niteliğe sahipti: Sosyalistti. Sosyalizmi için verilen mücadelelerin biryere değil, örgütlü bir mücadele olması gerektiğini çok iyi anlamıştı. Necdet Bulut, 1967 yılı başında Türkiye İşçi Partisi'ne üye oldu. Parti'nin örgütlenme ve eğitim çalışmalarına büyük bir inanç ve coşkuyla katıldı. Kayaş ve Gölbaşı köy ekiplerinde görev aldı. Doktor çalışmalarını için gittiği Amerika Birleşik Devletleri'nde de sosyalist olmasının gerektirdiği görevleri tümüyle yerine getirebilmek için çaba gösterdi. 12 Mart faşizminin ilericisi dünya kamuoyu önünde teşhir edilmesi çalışmalarını yürüttü.

Türkiye'ye döndüğü zaman burjuvazi onun parti üyesi olma hakkını elinden almıştı. Ama o son nefesine kadar partisinin üyesi olarak kaldı, öyle öldü. 1977 seçimlerinde TİP İzmir Milletvekili adaydı. Seçim çalışmalarında İzmirli yoldaşları onu hep en önde gördüler. Köylerde, kahve toplantılarında, gece ayışmelerinde hep en önde idi. Ölümünden birkaç gün önce TİP İzmir örgütünden gelen telgraf, mücadele arkadaşlarının ona karşı olanüküme güvenini simgeliyordu:

"1979 yılı senato seçimlerini gönsen İ Yönetim Kurulumuz, bütün Partli arkadaşların isteğinde de dikkate almak suretiyle bir an önce iyileşmenizi ve senatör adayımız olarak çalışmalarla başlanmanızı oybirliğiyle kararlaştırmıştır."

ENDER BİR BİLİM ADAMI

Çok yönlü insanların hayranlık uyandıran enerjisi, çalışkanlığı ve yaratıcılığını sıcak ve dost kişiliğinde öylesine güzel yoğun-

muş ve kaynaştırmıştı ki! 8 Aralık Cuma günü gelen ölüm haberi ne yakın çevresinde gösterilen ilk tepki, inanamaz karşısında duyulan şok oldu. Bilgisayar merkezinde öğretim üyesinden, müstahdemde kadar tüm çalışanlar işlerini bıraktılar, merkezi kapattılar. Yattığı hastaneye koştu.

Necdet Bulut ülkemizde nadir yetişen bilimsel değerlerden biriydi. Yetkin bilim adamı kişiliğiyle ODTÜ'de çalıştığı yıllar, çevresinde derin bir saygı uyandırmıştı. Onun yöneticiliğinde, binlerce öğrenci, araştırmacı ve öğretim üyesinin tüm çalışmalarının en önemli aracı olan bilgisayar hemen hiç aksamadan tüm verimliliğiyle çalışıyordu. O, bu zor işinde insanlarla çeşitli düzeylerde ilişkiler kurmaktan da geri durmaz, ayak üstünde, birkaç dakika da olsa, sohbetini ihmal etmezdi. Onun bu sıcak davranışları, hesaplama işlerinin karmaşık ve çoğu kez insanı yoran, sinirlendiren sonuçlarına bunalmış pekçok kişiyi sıkıntılarından sıyrılmaya yetiyordu.

Kart delgi operatörleri, makine operatörleri, müstahdemler Necdet'i seviyorlardı. Onlarla nem insanca ilişkilerini sürdürüyor, hem de sendikalaşmalarında her türlü sorunlarında yardımcı oluyor. ODTÜ emekçileri için Necdet dertlerini rahatlıkla açabilecekleri, güvenebilecekleri gerçek bir dosttu.

Necdet Bulut'u yakından tanıyanlar, ona gördükleri en önemli özelliklerden birisinin alçak gönüllüğü olduğunu bilirler. Hiç kimseye yukardan bakmayan, dünya görüşünün en farklı olduğu insanları bile kırınmaya özen gösteren bir kişiliği vardı. Onun en uzlaşmaz olduğu konu her türlü gencilikti.

TÖMÖD VE TÖTÖD'İN ÖRGÜTLENCİSİ

Necdet Hoca çağımızda damgasını vurmuş olgunun, kapitalizmden sosyalizme geçişin bilincindedir. Yeteneklerini sermayenin çıkarları doğrultusunda kullanmayı, belki büyük maddi olanaklara sahip olurdu. Ama tercihin emekten, işçi sınıfından ve sosyalizmden yana yaptı. Bir öğretim üyesi olarak TÖMÖD'ün, bir teknik eleman olarak da TÖTÖD'ün örgütlenmelerinde, bu kesimlerin işçi sınıfı hareketi doğrultusunda mücadele vermeleri için tüm enerjisyle çalıştı. TÖMÖD'ü kurmuşlardı. İyisi, kötüsü, kü-

BORAN: "FAŞİST TERÖR NECDET BULUT'UN KİŞİLİĞİNDE HEM BAĞIMSIZLIK, DEMOKRASİ, SOSYALİZM MÜCADELESİNE, HEMDE ONURLU VE ÖZGÜR BİLİMSEL ÇALIŞMA DÜNYASINA VURMAK İSTEDİ."

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran, Dr. Necdet Bulut'un yitirilmesi üzerine bir demec verdi. Boran şöyle dedi:

"İşçi ve emekçi kitlelerin Türkiye İşçi Partisi'nde somutlaşan toplumsal kurtuluş hareketine 1966'lı yıllardan beri başkoymuş ve 1977 seçimlerinde Partimizin adayları arasında yer almış bulunan çok değerli arkadaşımız Necdet Bulut, trman. dırılan faşist terörün son hedeflerinden biri oldu. Necdet Bulut işçi, emekçi kitlelerin toplumsal kurtuluş davasının özveri, yılmaz savuşçısı olduğu kadar, kendi dalında yetkin bir bilim adamıydı da. Faşist terör onun kişiliğinde hem bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinde, hem de onurlu ve özgür bilimsel çalışma dünyasına vurmak istediği şist trmanış kuso süreli hedeflerinde başarıya ulaşır görünse de, sonunda faşizm mutlaka yenilecektir.

Necdet Bulut'un ölümünden yalnızca faşist güçler sorumlu değildir. Önceden uyarıldığı halde, önleme ve koruma tedbirleri alınmayan yetkililerin, faşist odakların üzerine tüm gücünü, işini peşini sonuna kadar bırakmadan yürüme cesareti göstermeyen ve Anadolu'da kentlerin, büyük kentler içinde semtlerin, işçi kuruluş ve grupların-faşist güçlerin kontroluna geçmesine hayıret karan hükümetin de büyük sorumluluğu vardır. Benzeri yeni kullu olayların tekrar edip gitmesini için hükümet, antidemokratik yasa tasarıları hazırlamak yerine, kesin, etkin ve gerçekçi önlemleri derhal almalıdır."

çüğü, büyüğü demez her işe kardı. Sosyalist ataklığı, cesareti ve özverisiyle, Hasan Tan krizi sırasında ODTÜ'de gelişen antifaşist tepkinin en öndeki örgütleyicisi idi. Öğretim üyelerinin demokrasi mücadelesinde yer almaları için elinden gelen her çabayı gösteriyordu. 1976'da ODTÜ'de yapılan 'Bilim Adamının Sorumluluğu' adlı paneli izleyenler, O'nun derin bilgisi, güçlü konuşması ve sosyalizme olan sarsılmaz inancıyla hatırlarlar. Elektrik Mühendisleri Odası'nın düzenlediği çeşitli açık oturum ve panellerin de vazgeçilmez konuşmacı kişisiydi. Bilgisayarların toplum yararına kullanılmasına üzerine yazdığı makalelerle Vatan gazetesi sayfalarından daha geniş kesimlere görüşlerini iletti. Kendisi gibi bir bilim adamı olan J. D. Bernal'in "Materyalist Bilimler Tarihi" adıyla dilimize çevrilmiş büyük eserini "Yurt ve Dünya'nın ilk sayısındaki tabiri ve eleştiri yazısıyla bize daha okumadan sevdi den de O'dur.

ANISINI YÖREKLERİMİZE GÖMÜYÖRÜZ

Birkaç ay önce Necdet Bulut, bir yıldır ders verdiği Karadeniz

Teknik Üniversitesi'ne ODTÜ'den izin alarak gitmişti. Orada bilgisayar merkezini kuracak, çalışmakta olan bu Anadolu üniversitesinde yepeni, pırıl pırıl beyinlerin yetişmesine için çalışacaktı. Enerjisini, bilgisini bu yolda kullanacaktı. Gönderdiği haberlerde o tükümeze iyimserliğiyle bunun müjdesini daha şimdiden veriyordu. "Herşey iyi gidiyor" diyordu. Onu tanıyanların bunun, başarının ön habercisi olduğunu biliyorlardı. Ama faşistler, mücadele arkadaşları, meslektaşları, öğrencileri ve tüm emekçi halkımız için yasayacak. Faşistler diğer cinayetleriyle birlikte bunun da hesabını verecekler. Sosyalist Türkiye'nin emekçileri gerilere bakarak, sosyalizm mücadelesindeki şehitleri arasından Necdet'i her zaman giilen yüzü, kabına sığmaz enerjisi, tükümeze inancıyla hatırlayacaklar.

Türkiye'nin 1977 yılı bütçe talağı 30 Kasım gecelerine doğru hükümet yetkilileri tarafından Millet Meclisi Başkanlığına sunulduğu sırada, kısa süre önce İstanbul'a gelmiş olan bir IMF heyeti de Ankara'ya geçmeye hazırlanıyor, IMF heyetinin Türkiye'ye gelişi, artık olağan sayılan "teftiş" amaçlarının ve "taze para" konuşunun yeniden ele alınmasının ötesinde bir anlam taşıyordu. Bu kez IMF heyetinin görevi, aynı zamanda bütçenin üzerinde yapılan çalışmalara da nezaret etmekti.

AET'DE HAYAL KIRIKLIĞI

Ne var ki Ankara'da hükümet yetkilileriyle IMF uzmanları arasında yapılan görüşmeler, günün konusunu oluşturan bir dizi dış bağlantının sadece bir yanını oluşturuyordu. Heyette Maliye Bakanlığı arasındaki temasların ileri bir aşamaya ulaştırıldığı aralarda Dışişleri Bakanı Gündüz Ökçün, NATO Bakanlar Konseyi'nin toplantısına katılmak üzere Brüksel'e hareket ediyordu. Türkiye'nin kapitalist Batı ülkeleriyle ilişkilerinde ortaya çıkan sorunların ele alınacağı asıl platform bu toplantılar olacaktı. NATO Bakanlar Konseyi toplantısının yapıldığı ortamı belirleyen faktörlerden biri de AET zirvesine Avrupa Toplumları Komisyonu Başkanı Roy Jenkins tarafından sunulan rapor. Sözü edilen raporda Türkiye'nin ekonomik durumuna atfta bulunuluyor ve AET üyesi devletlerin Türkiye'ye ekonomik destek sağlanması konusunda daha etkin olmaları isteniyordu.

Jenkins'in raporunun zirveye katanlara sunulmasından hemen sonra, görüşülmesinin bir sonraki Bakanlar Konseyi'ne ertelenmesi, AET'nin alacağı kararından önemli sonuçlar bekleyen hükümet çevrelerinde ciddi bir "düş kırıklığı" yarattı. Ancak AET zirvesinin konuyu bölümlene simen alı emesinin asıl nedeni, toplantımasın birkaç gün kalması olan NATO Konseyi'nin bekleniyor olmasıydı.

NATO EKONOMİK YARDIM YAPAR MI?

NATO Genel Sekreteri Joseph Luns bir süre önce Ankara'yı ziyaret ederek Ecevit hükümeti yetkilileriyle ekonomik yardım konusunu görüşmüştü. Luns, NATO çevrelerinde Türkiye, Portekiz ve Yunanistan gibi ülkeler ekonomik yardımın hazırlanmasında rolünün en "hararetili" savunucularının başında geliyordu. Luns, kendisinin hazırlanması beklenen raporu tamamladığını bildirmişti.

Bu konuda diktatörleri çeken bir olgu vardı: Bugüne kadar Türkiye'ye ekonomik yardım konusunda kesin bir karar alınmaya çalışılan NATO ülkelerinin, bu tutumlarını haklı çıkarmak üzere öne sürdükleri gerekçe şuydu: NATO'nun bir kuruluş olarak doğrudan doğruya ekonomik yardım kararı alması mümkün değildi. Bu konuda NATO üyelerine tavsiye edilmezdi. Bunun ise hayalçılığı bir nitelik taşıdığı söylenemezdi.

Bu açıklama, NATO'nun kapitalist dünyada politik karar merkezleri arasındaki belirleyiciliğini gözlemeye yönelik bir açıklamaydı. Emperyalizmi politik ve askeri stratejisinin çili zümleinde birinci rolünü korusun NATO'nun, ekonomik sorunlarında da belirleyiciliği per pektifler, başka uluslararası kuruluşlar aracılığıyla da bu birine bağlı olan emperyalist ü keler için "bağlayıcı" bir uteli taşıyacaktı. Bakanlar Konseyi'nin toplantı ayla birlikte açığa çıktı.

Türkiye emperyalist merkezlerin gündeminde

BAĞIMLILIK ZİNCİRİNDE YENİ HALKALAR

BROKSEL'DEN ÇIKAN MESAJ

AET Avrupa Komisyonu Dış İlişkiler Müdürü Ducheteau, Perşembe günü Brüksel'de Türk gazetecileri için bir basın toplantısı düzenledi. Basın toplantısının amacının, önceki Zirve toplantısının yarattığı belli olmayordu. Ducheteau şöyle diyor:

"İMF görüşmeleri, NATO için çalışmalar ve diğer ülkelerle temaların sonucuna göre, Türkiye'nin acil gereklerini duyduğu yeni krediler için Batı tarafından bir fon kurma olasılığı doğabilir."

AET yetkilisi sözlerini şöyle sürdürüyor:

"İMF ile Ankara'da yapılmakta olan görüşmeler çok önemlidir. Biz IMF'nin ne aradığını, ne öngördüğünü, yanından bulunuyoruz. Bu görüşmelerin sonucu, NATO çerçevesinde tutulur, OECD ve borç eteyleme konusundaki özel bankalarla müzakereler ortaya bir sonuç çıkaracaktır. İşte bu veriler, AET ülkelerinin, diğer Batılılarla, Türkiye'nin gereksinimlerini karşılayabilecek özel fonun oluşmasına yardımcı olacaktır."

NATO'nun vereceği kararlar ise, ekonomik unsurlar kadar, hatta ondan daha çok politik ve askeri unsurlara dayanacaktır. Diğer bir deyişle NATO merkezleri, Türkiye'nin NATO'nun imedi ve gelecekteki talepleri karşısında Türkiye'nin alacağı tutumu öğrenmek istiyorlardır.

Bu sorunun cevabını oluşturan unsurlardan biri, geçen Çarşamba günü yine Brüksel'de sonulanan NATO Savunma Bakanları toplantısında belli oldu. Toplantıda, üç yıldır tartışması süren AWACS projesinin uygulanması kesinleşti. Proje, NATO'nun haber alma gücünün artırılması amacıyla NATO bölgesinin 27 uçakla havadan sürekli izlenmesini ve bu uçakların hareketini sağlanmasını içine çeşitli NATO ülkelerinde yeni üster kurulmasını içine alıyordu. Toplam maliyeti 1,9 milyar dolar olan bu proje, Türkiye'nin de kesin desteğiyle kabul edildi.

AWACS projesine göre Türkiye'nin payına düşen harcamalar 15 milyar doları buluyordu ve bu miktar 5-6 ödenecekti. Ayrıca bakım masrafları için Türkiye'ye önmüzdeki yıllarda 500'er milyon dolarlık harcama

düşüyordu. Öte yandan yine projeye bağlı olarak Konya'da bir üster kurulacaktı. Böylece Türkiye; Mayıs ayında Washington'da yapılan NATO Zirvesi arasında bloğun "uzun vadeli savunma programını" onayladıktan sonra, NATO'nun saldırı politikasını destekleme yolunda bir adım atıyordu.

BEŞİNCİ CUMHURİYET FRANSA'SI!

Bütün bu gelişmeler, Türkiye'nin belli başlı emperyalist merkezlerin gündeminde bir snov konusu olarak yerleştiğini gösteriyordu. Ekonomik bunalımın çözümleri için emperyalist devletlerin ve kuruluşların sürekli aranan desteğin bedeli, NATO'nun saldırı politikasının sorumluluğuna daha ağır bir biçimde ortak olmak ve böylece Türkiye'nin ekonomik bağımsızlık ve egemenliğinden yeni ödünler vermektir.

Bunun hiç kuşkusuz politik sonuçları da olacaktır. Bu sonuçlar, kısaca ülkede demokratik hak ve özgürlüklerin daha da kısıtlanması, emekçi halkın sırtındaki pahalılık ve işsizlik yüklerinin ağırlaştırılmasıdır. Geçen Çarşamba günü Cumhurbaşkanın

Novosti Ajansı

"İMF Türkiye'ye tutsaklık öneriyor"

Türkiye ile IMF arasındaki ilişkiler Sovyetler Birliği basınında da yorumlara konu oldu. Türkiye ile ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine büyük önem veren Sovyetler Birliği'nin basını, Türkiye ile kapitalist Batı ülkeleri arasındaki ilişkileri de yakından izliyor. Geçtiğimiz hafta APN (Novosti Basın Ajansı) tarafından bir yorumu yayınlanan İ. Ugolkov, IMF'nin Türkiye'ye karşı "tutsaklık koşulları" koymaya çalıştığını belirterek, bunun Türkiye - IMF ilişkilerinin çıkmaza saplanmasının nedeni olduğunu anlattı.

Ugolkov'un yorumunda IMF'nin, Ecevit hükümetinin sık sık yaptığı "kur ayarlamalarını" yeterli bulmayarak Türk lirasının değerinin önemli ölçüde düşürülmesini şart koştuğu belirtildi. Birer "ültilatom" olarak nitelenen IMF isteklerinin Ecevit hükümeti tarafından bundan önce yerine getirildiğini hatırlatan yorumda, bu önlemlerin Türkiye halkı üzerinde yıkıcı sonuçlar doğurduğu anlatılarak şöyle dendi: "Ekonomik güçlükler, yaşam pahalılığı ve işsizlik sürekli olarak artmaktadır. Türkiye'yi askeri amaçlar için büyük paralar harcamaya zorlayan ülkenin bugünkü kötü durumundan büyük ölçüde sorumlu olan NATO'nun Genel Sekreteri Bay Luns bile bu konuya değinmek zorunda kaldı. Bir süre önce Ankara'ya yaptığı ziyaret sırasında Luns, ülkenin bu yılki askeri harcamalarının bütçenin yüzde 30'unu oluşturduğundan hiç söz etmediksin, bir NATO üyesi olan Türkiye'nin ciddi ekonomik güçlüklerle karşı karşıya bulunduğunu söyledi."

APN yorumcusu Ugolkov, yorumunda daha sonra, IMF'nin kamu yatırımlarının kısıtlanmasına ilişkin istemlerinin, açtıkları Türkiye ekonomisinin baltalanmasına yönelik olduğunu ve öncelikliğe aynı ilgilendirdiğini belirtti. Bunun, "yabancı tekelci sermayenin IMF'yi kendi sanayi ürünlerini sürümü için iyi bir pazar, ucuz işgücü kaynağı ve hammadde ambarı durumunda tutmak istediğini kanıtladığını" söyledi.

Kortürk ile Kontenjan grubu üyeleriyle yapılan görüşme üzerinde derinleşen öğrenilen konulardan biri, bu gelişme yönünün açık bir kantıydı. Haberlere göre görüşme sırasında A. Başer Kafaoğlu Kortürk'e, "5. Cumhuriyet Fransa'sının örnek

şçilmesini" ve bunun için de "parlamentoya feshetme yetkisinin elde edilmesini" önermişti. "5. Cumhuriyet Fransa'sı" örneği, Türkiye'ye parlamentoları sidi kuyu bir otorite rejimi yerleştirme amaçlarının somut bir belirtisiydi.

Info-Türk Ajansı

"Ankara Katliamı" "NEDEN?"

Türkiye İşçi Partisi yedi sosyalist 8-9 Ekim gecesi Ankara'da faşist infaz mangaları tarafından hunharca katledilmesi, bütün yurtta olduğu gibi ilerici dünya kamuoyunda da nefretle karşılanmıştır. İlerici dünya basını faşist katliamla ilgili haberlere geniş yer vermiş, katliam ola-

yanında MHP'nin ve onun "ülküçü" komandalının sorumluluğunu açığa vurmuştur. Kasım ayı içinde, merkezi Brüksel'de bulunan Info-Türk ajansı, faşist katliamla ilgili olarak, "Ankara Katliamı: NEDEN?" başlıklı bir kitapçık yayımladı.

Info-Türk ajansının yayı-

nında, faşist katliamla ilgili ayrıntılı bilgiler, yansına, MHP'nin faaliyetleri, MIT ve kontr-gerillanın Türkiye'deki terör dalışındaki rolü; ayrıca Türkiye İşçi Partisi'nin 1961'den bu yana gelen mücadelesi ve bugünkü politikası hakkında da açıklamalar yer aldı.

Ankara katliamıyla aynı sınıflarda Türkiye'nin sıkıyönetim çağrısında bulunmasını dikkat çekici olduğunu belirten Info-Türk ajansı, başbakan Ecevit'in "karanlık diye nitelendiği ama adlarını ağzına almaya cesaret edemediği" mihraklar hakkında bilgi veriyor. Neo-faşist MHP'nin vurucu timlerinin Türkiye'deki politik cinayetlerinin büyük çoğunluğunu sorumlusu olduğunu anlattıktan sonra şöyle diyor:

KONTR-GERİLLA'NIN KARANLIK MANEVRALARI

"Bu çetelerin, devlet aygıtındaki bazı resmi örgütler tarafından da yönlendirilip teşvik edildiğini ve hatta korunduğunu kanıtlayan göstergeler vardır. Bunların en önemlileri MIT ve Kontr-gerilla örgütüdür. MIT, CIA ile benzer işlevlere sahiptir. Kontr-gerilla ya gelince, bu gizli operasyonlarla ilgilenen bir örgüttür. Örgütün resmi adı Özel Harb

Dairesidir. Amerikan Askeri Yardım Heyeti ile Daire Ankara'da aynı binada bulunuyor. Bu Daire görevlilerinin eğitimi ABD'deki gizli servisler tarafından yürütülmektedir."

Kontrgerillamın 1971-1973 arasındaki insanlık dışı uygulamalarının, halk katliamlarına büyük bir tepki yarattığını ve bunun Ecevit'i bu örgütün yasadışı eylemlerine son vermesi söz vermek zorunda bıraktığını belirten Info-Türk daha sonra şöyle diyor:

KONTR-GERİLLA'YI DAĞITMAK YERINE

"Ne var ki 1974'te iktidara gelen Ecevit bu uğursuz örgütü dağıtmak yerine, kontrgerillanın birçok görevlisini, Kıbrıs'ın kuzey kısmını işgal eden ordu birliklerine kabul etti. Bu unsurlar Kıbrıs'ta Ada'nın Türk kesiminde her olup biteni kontrol altında tutan "Bayraktarlık" adında bir "özel büro" kurular.

"Türkiye'de sol güçlerin daha önce görülmemiş biçimde gelişmesi karşısında kontrgerilla korkunç faaliyetlerine 1975'te yeniden başladı. Başlangıçta gizli eylemlerinin amacı sol unsurlara ve tüm demokratlara gözdağı verip sin-

dirmekti. MHP'nin yarı-askeri timlerini araç olarak kullanan kontr-gerilla "Milliyetçi Cephe" koalisyonunun 32 ayı boyunca 446 kişinin katledilmesine rol aldı."

Info-Türk yayınında daha sonra, 1978 başında CHP'nin iktidara gelmesiyle birlikte, "kontr-gerilla ve MHP'nin Ecevit hükümetinin belirli radikal reformları uygulamasını önlemek amacıyla yeni bir terör kampanyasını yürütmek ve provokasyonu eylemlerini yoğunlaştırmak için eylem verdiği" belirtiliyor.

ANKARA KATLIAMI NEDEN

MHP'nin "bozkurtları" hakkında fotoğraflara da dayanarak bilgileri geniş yer veren Info-Türk MHP'nin yurt dışındaki faaliyetlerini de açıklıyor. Türkiye'deki cinayetlerin sorumlusu pek çok "bozkurt" un Kıbrıs'a ya da başka Avrupa ülkelerine kaçtığını belirtiyor.

Son bölümünde TIP'nin bugüne kadar ki mücadelesine ve günümüzdeki taleplerine ve hedeflerine yer verilen kitapçık şu cümleyle son buluyor: "Ankara katliamı işte bu hedeflerin gerçekleştirilmesini önlemeye yönelik bir girişimdir."

MHP'de iktidar stratejisi

SAHTE BARIŞ SLOGANLARINDAN AYAKLANMA ÇAĞRILARINA

MHP VE ÜGD ÜYESİ 183 KİŞİNİN CİNAYET VE SALDIRI OLAYLARINDA YER ALDIĞI SAPTANDI

13 CİNAYET VE SAYISIZ YARALAMA OLAYININ SUÇLUŞU FAŞİSTLERDEN 66'SI TUTUKLANDI

MHP terörünün Kasım ayı bilançosu

MHP ve yan kuruluşlarının her yeni cinayet ya da yaralama olayıyla maskelerinin bir bir düşüğünü söylemek artık fazla anlam taşımıyor. Çünkü, maskeler çoktan düştü, faşistlerin gerçek yüzü görüldü. Yeni saldırılar faşist örgütlerin dosyalarının bir az daha kabarmasını sağlıyor yalnızca. Bugün yapılacak iş, faşist örgütleri kapatmak, faşistleri yuvalandıkları yerlerden söküp atmaktır, katilleri ve ardındaki güçleri cezalandırmaktan başka birşey olamaz.

Ecevit iktidarı bunları görmek bir yana, hedef şartıymı amaçlayan yeni düzenlemeler meşgul. Faşistlerin maziye gömüldükleri Ülkü Ocakları Derneği'ni kapatmayı marifetmiş gibi lanse ediyor. Kasım ayının bu "önemli" gelişmesi yanında, faşistler cinayet ve saldırılardan bıkmayacaklarını kanıtladılar adevet. Çeşitli olaylara yalnızca doğrudan katıldıkları saptanan MHP, ÜGD vb. örgütlerin üyesi faşistlerin geçen aydaki sayısı 183'tü. 13 cinayet ve sayısız yaralama olayının suçlusu faşistlerden 66'sı tutuklandı, çok sayıda silah, bomba vs. ele geçirildi. Faşist terör hayatı böylesine tehdit ederken, hükümet hâlâ hangi demokratik örgütü "köşeye kestirebileceğini" düşünüyordu. Faşizmin gölgesinin peşinde koşan hükümetin bu cesaret-sizliği ve demokrasi güçlerine karşı aldığı son derece olumsuz tutumu, faşistlerin daha fazla insanın canına kıyması için elverişli koşulları yaratıyor. Kasım ayının bilançosu faşist örgütlerin terörün süreceğini gösterirken, demokrasi güçlerini de bir kez daha uyanıklığa çağırıyor.

MHP DOSYASI

1 Aralık: Ankara Keçiören'de bomba yaparak çeşitli yerlere atan ve ÜGD üyesi oldukları belirlenen 9 kişiden oluşan bir örgüt ortaya çıkarıldı. Örgüt üyelerinin gizlendiği evde yapılan aramada, 84 adet elektrikli patlama kapsülü, 175 adet saniyelik fitilli patlama kapsülü, 5 metre uzunluğunda dinamit fitilli, bir tabanca ve bazı belgeler ele geçirildi.

Manisa'da üç kişiyi tabancayla yaralayan bir ÜGD üyesi tutuklandı.

2 Aralık: Bursa Eğitim Enstitüsü Müdür Yardımcılarından ve TÖB-DER üyesi olan Sabit Bayıldırın, eşi ve 9 yaşındaki kızı oturdıkları apartman daireesine faşistler tarafından konulan bombanın patlaması sonucu yaralandılar.

3 Aralık: TIP Kartal İlçe Başkanı Necdet Peylan, yaptığı açıklamada Parti üyelerinin dördüncü kez MHP'li faşistler tarafından saldırıya uğradığını açıkladı.

4 Aralık: Elazığ'da faşistlerin yarattıkları terör eylemleri sonucu 5 kişi öldürüldü.

5 Aralık: Bursa Eğitim Enstitüsü Müdür Yardımcılarından Sabit Bayıldırın'ın evine bomba koydukları belirlenen iki faşist ilk sorgularından sonra tutuklandı.

6 Aralık: Ankara Gülveren Lisesi'nde öğrenimi engellemekten şüpheli faşistlerden ikisi 10 ay 20 gün, üçü de bir yıl 4'er ay hapis cezasına çarptırıldı.

7 Aralık: Elazığ'da 5 kişilerin ölümüne sonuçlanan olaylarda gözaltına alınanlardan 5'i tutuklandı. Tutuklanmaların MHP'li oldukları belirtiliyor.

MHP 1977 seçimlerinden hemen sonra "barış taarruzu" diye adlandırılan bir politikayı izlemeye başladı. Bu politika, o güne kadar saldırıyı yüzünü kendi açık propagandasında da açığa vuran MHP'nin şimdi kendisini mümkün olan en geniş kesimlerde "meşrulaştırma" çabasının bir ürünüydü. MHP'nin "barış taarruzu" 1977 seçimlerinden sonra doğan hükümet bunalımı sırasında Başbuğ'un hükümet sorununun çözümünde CHP ile dahi işbirliğine hazır olduğunu açıklaması noktasına kadar varmıştı. MHP bu tür açıklamaları, CHP'nin azınlık hükümetinin güvenoyu alamamasından sonra başlayan İkinci Milliyetçi Cephe'yi oluşturma girişimleri sırasında da sürdürmekten çekinmedi.

MHP'NİN BARIŞ OLTASINA TAKILANLAR

MHP'nin daha geniş kitleleri aldatarak kendisini gizlemeye yönelik bu "barış taarruzu", bazı çevreler tarafından, bu partinin Milliyetçi Cephe'den koparabileceği yönünde bazı umutlar bile yarattı. Bu umutlara kapılanların arasında CHP yönetimi de vardı. CHP'nin 5 Haziran sonrasında oluşan yeni Meclis grup yöneticileri aracılığıyla CHP ile MHP arasında bir yakınlaşma sağlama girişimlerinin olduğu bu dönemde açığa çıktı. MHP'nin "Anayasa'nın başlangıcı ilkelere üzerinde bütün partilerle işbirliği yapabileceği" yönündeki açıklamaları, faşist partinin, yaratığı sahte izlenimleri basamak yaparak İkinci Milliyetçi Cephe iktidarında kendisine daha sağlam bir yer edinmesine yardımcı oldu.

BAŞBUĞ'UN AYAKLANMA ÇAĞRISI

Geçtiğimiz hafta içinde verdiği bir demeçte MHP'nin Başbuğ'u yeniden Anayasa'nın "başlangıcı ilkelere"ne döndü. Ancak bu kez konu, sözü edilen ilkelere dönüşmesi değil, Anayasa'nın başlangıcı bölünürde yer alan "direniş hakkı"nın kullanılması bir çağrının yapılmasıydı. Başbuğ açıkça bugünkü hükümete karşı ayaklanmanın "meşru" olduğunu ilan ediyor ve komandolarına bunun gereğini yerine getirme talimatı veriyordu.

NEYİMİS DİRENME HAKKI?

Başbuğ'un bu demeci Başbakan Ecevit'ten bir hafta önce, başbakanın hiç kuşkusuz doğal olarak tepkiyle karşılandı. Ecevit, Salı günü CHP Millet Meclisi ve Senato ortak grubunda şöyle diyordu:

"Neymiş Anayasa'daki direniş hakkı? Başlangıç bölümünün ikinci paragrafında belirtiliyor: bu: Anayasa ve hukuk dışı davranışlarıyla meşruluğunu kaybetmiş bir iktidara karşı direnme hakkını kullanarak 27 Mayıs 1960 devrimini yapan Türk milleti... Koşullar arasında sanki uzaktan yakından benzerlik varsa gibi. Böyle bir çağrıda bulunabilecek kadar köşeye sıkışmış insanlar, toplumun, devletin muhtelif kesimlerini bu hükümete karşı, bu iktidara karşı açıkça açığa çıkırtmaya çalışıyorlar."

MHP VE YAN KURULUŞLARI KAPATILMALIDIR

Başbuğ'un böyle bir çağrıda bulunmasına şaşırarak mı geliyor? Bundan bir buçuk yıl önce Anayasa'nın "başlangıç ilkelere"ni birleştirmeyi önerenler, şimdi bu ilkelere "direnme hakkından" söz etmek için habrılmamaları, "garip" bir çelişki midir? Bir zamanlar kendisini "meşrulaştırma" için akla gelmedik kelime oyunlarına başvurmuş MHP'nin bugün böylesine açıkta tehdit

savurması, bir tutum değişikliği midir? Bütün bunlar, MHP'nin "meşrulaştıktan" vazgeçtiği anlamına mı geliyor?

Hayır. Bütün bunlar ne birer çelişki ne de birer tesadüftür. Faşist parti bugün açıkça ayaklanma çağrılarını çıkarmaya ürettiği, kendi cabasına gerek kalmadıkça onu "meşrulaştıranlardan" almaktadır. Faşist partisi ve onun saldırılarına bir "meşruluk" güvencesi kazandıran, onun her eylemine "köşeye sıkışma" gibi gerekçelerle mazeret yetiştiren iktidarın gâflitidir. CHP hükümeti, faşist terörizmde MHP'nin sorumluluğunu hergün biraz daha açığa çıkaran kamplar yüzümlüğe çok kapayarak, MHP'nin ve yan kuruluşlarının kapatılmasını gündemden çıkarmaya çalışan bir tutum içindedir. Bu tutumda ısrar etmek, MHP'ye, Anayasa'nın tümünü gütaın birinde bir çirpida yutuvermek olacağını "ihsan etmekten" başka anlam taşımayacaktır.

Elazığ'da faşist provokasyon şehri yine kana buladı

Malatya, Sivas ve Elazığ kentlerinin oluşturduğu Doğu faşist üçgeninde saldırılar, katliam girişimleri ve halkı faşizm karşısında suskun bırakma çabaları abalabildiğince sürüyor. Tüm Doğu illerini kontrolleri altına almak için faşistler bu üç ilde yarattıkları terörü sürdürüyorlar. Geçtiğimiz hafta Elazığ'da yaratan olayların yeni bir örneği oldu. Yıllardır faşistlerin üs olarak seçtikleri Elazığ tüm çabalara karşın faşistlere teslim edilmedi. Bunun sonucunda da saldırı ve gözü dönmüşlük abalabildiğince sürüyor.

4 Aralık günü Elazığ bomba ve her çaptan silah sesleriyle inledi. O gün sabah İstasyon Caddesinden dağılan Elazığ Lisesi öğrencileri üzerine ateş açıldı ve "ülküci" ilan edilen (!) bir öğrenci öldü. Bunun üzerine faşistler saldırıya başladılar. Bu arada ölen öğrencinin ilercisi, demokrat bir kişinin oğlu olduğu ve Elazığ Lisesi'nde "devrimci olarak tanınan" korktuğu için süreli olarak yalnız dolaştığı öğreniliyordu. Böylece de faşist provokasyon açığa çıktı, faşistlerin kullandıkları yöntemler ve panik yaratma çabaları tüm yönleriyle gözler önüne seriliyordu.

Faşist provokasyon Elazığ'ın ilk adımı iki gün önce atılmıştı. 2 Aralık günü Elazığ'da MHP'nin önde gelenlerinden biri, ilericilerin yoğun olarak bulunduğu Faytoncular Caddesinde bir "av" aracasına dolaşmaya başlanmıştı. Sözü geçen faşistin aynı gün çıkan bir olayda bıçaklanmasını itikamı, infaz mangaları tarafından, kendi "kurtarılmış bölgelerinde" esir aldıkları 15-16 yaşında ilercisi bir genci hunharca katlederek almışlardı.

Faşistler 4 Aralık günü "hassas bölge"lerdeki labve, işyeri, dernek ve lokalleri bastılar, kırsalındılar. Bu arada Nurhak gazetesi ve matbaası ve TÖB-DER de tahrip edildi. Bu saldırıların sonucunda beş kişi öldü. Daha sonra yaralananlardan ikisi de hastanede hayatlarını yitirdiler. Böylece faşist saldırıların bilançosu yedi kişiyi kapıyordu.

Süreldi olarak yoğun güvenlik tedbirlerinin alındığı söylenen Elazığ polis ve jandarma kordonu ile çevrili durumda. Eski saldırılar sonucunda şehrin görünümü tam bir savaş alanına benziyor. Tüm resmî kurumların araçları polis ve jandarma emrine verilmiş durumda. Trafik polisteler ve askerî izni-batlar dahi güvenlik görevi yapıyorlar. Öte yandan tüm orta dereceli ve yüksek okullar da tatil edilmiş durumda. Bundan yararlanan faşistler de büyük gruplar halinde toplantılar ve kendi etkileri altındaki alanları genişletmek için mevzileniyorlar. Askerî birliklerin kurulduğu hastane caddesinde faşistlerin yığınakları oluşturduğu görülüyor. Elazığ halkı ise faşist tehdit karşısında büyük tedirginlik içinde. Kırsal evlerden dışarı çıkmaya cesaret edemiyor.

İşte faşist saldırı, işte kendinden olmayan herkesi yok etmeyi amaçlayan "ülküci"...

ODA KONGRESİ

NEŞET KOC

Her yıl olduğu gibi bu yıl da Mühendis ve Mimar Odaları kongreleri yinelecek. Genellikle Ocak-Şubat ayları içinde tamamlanacak kongreler için odalarda hazırlıklar şimdiden yoğun bir biçimde sürdürülüyor. Geçen yıl yapılan bazı Oda kongrelerinde, umutlarını iyiden iyiyeye yitiren gerici/ler, faşistlerin kongrelere hiç rağbet etmedikleri gözlemlenmişti. Ve bazı Şube kongreleri bütünüyle ilerici-sol mühendislerin katılımıyla yapılmıştı. Gerçekten de, özellikle MC döneminde, gerici-faşist güçlerin polis refakatinde ve binbir türlü demagoji ile bezenmiş saldırıları bir sonuç vermemiş, kongrelerden üstün çıkan ve bu alanda faşizmin yenilgiye uğratan ilerici güçler olmuştu.

GERİCİ FAŞİST SALDIRI

Gerici-faşist çevreler her zaman için Odaların kendilerinin karanlık emellerinin karşısında bir mevzii olduğunun bilincinde oldular. Mühendis ve Mimar Odalarını işleme durumu getirmeyi hedefleyen yasa tasarıları hazırlarken, Odaların mali olanaklarını kısıtlayan "düzenleme"ler yaparken, demagojilerle sökemedikleri bu alanı susturmayı, gücünü sınırlamayı amaçlıyorlardı. Bugün, MC döneminde salt mali olanakların kısıtlanması gözlemler yapılan uygulamalar yer yer eski biçimine döndürülmeye başlanınca gene koro halinde itirazlara, yaygaralara başlıyorlar. Örneğin MC zamanında Makina Mühendisleri Odası tarafından yapılan ve Odaya gelir sağlayan bazı teknik hizmetlerin karşılanması görevinin faşist kadrolar ile doldurulan TSE'ye devredilmesi uygulamasının bugün tersine çevrilmesi üzerine başta Tercüman Gazetesi olmak üzere tüm gerici-faşist çevreler Odaları yeniden gündemlerine aldılar.

Gerici-faşist güçlerin Odalara yönelik hesapları bitmeyecektir. Mühendis ve Mimar Odalarını ele geçirmek, bu başarılamazsa gücünü, etkinliğini azaltmaya çalışmak tüm kitle örgütleri için olduğu gibi Odalarda da bıkmadan, usanmadan denenecektir.

KONGRELERDEN İLERİCİLERİN YÖNETİM OLARAK ÇIKMASI İLE YETİNİLEMEK

Anti-faşist güçlerin, örgütlerine yönelik bu tehlikeyi görmezlikten gelemeyeceği açıktır. Bu nedenle de geçen dönem kongrelere faşistlerin rağbet etmemeleri, bu yıl sürdürülen çalışmalar açısın-

ından bir veri olarak alınmaz. Tersine, eğer kongrelerde amaçlanan anti-faşist güçlerin en geniş kitlesel katılımı ise, Kongreler bu çerçevede değerlendirilmeli, çalışmalar da bu çerçeveden hareketle ciddiye alınarak ele alınmalıdır.

Kongrelerde anti-faşist mühendis ve mimarların yönetim olarak çıkmaları hiçbir tartışmaya olanak tanımayacak ölçüde önemlidir. Bir mevzi daha korunmuş olmaktadır. Anti-faşist güçlerin faşist saldırıları püskürtmeleri, faşist demagoji ve saldırıların kâr etmediğinin görülmesi geniş toplum kesimlerinde yankılanmaktadır. Tüm bunların kitlelerin direnme yeteneğinin artması üzerinde yadsınmayacak önemi vardır.

Ancak kongrelerle her şey bitmemektedir. Amaç yalnızca bir mevziyi gerici ve faşistlere kaptırmamak, o mevziyi elde tutmak değildir. Anti-faşistlerin görevi bu noktada sona ermemektedir. Asıl amaçlanan o mevzinin kitlesinin istemleri açısından en etkin bir biçimde kullanılması, kitlesinin en temel gereksinimleri için yığınsal bir mücadele aracı olarak değerlendirilebilmesidir. O mevzinin anti-faşist güçlerin, işyerlerinden en üst düzeye kadar, birliği açısından doğru bir biçimde ele alınabilmesidir. Yeni ve taze güçlerin demokratik toplumsal mahalef içinde yer almalarının sağlanabilmesidir. Bütün bunlar yapılmadığı takdirde elde edilen başarı geçici olacaktır. Kazanılan mevzilerin korunmasının zorlaşması, hatta olanaksızlaşması kaçınılmaz bir biçimde kendini hissettirecektir.

"SİYASİ MANİFESTO" LARA SON VERİLMELİ

Bu açıdan ele alındığında anti-faşist mühendis ve mimarların, daha zor ve karmaşık görevleri göğüslemek durumunda buldukları ortaya çıkmaktadır. 12 Mart dönemindeki Oda çalışmalarında gözlenen bir olguyu bugün gözlemlemek olanaksız duruma gelmiştir. Bugün, o dönem bütün eksikliklerine karşın varolan bir anlayış, faşizme karşı birlikte iş yapma anlayışı ve perspektifi, yaralar almıştır. Faşizme karşı ve ekonomik-demokratik hakların elde edilmesi için dayanışma ve birlikte iş yapma anlayışı ile "grupsal çıkarların korunması ve geliştirilmesi için başkalarına tahammül etmek" anlayışı arasında büyük farklar vardır.

Aynı şekilde, en geniş anti-faşist tabanın destek ve güvenini kazanmış bir yönetim ile belirli bir kesime dayanan ve

diğerlerince "gelecek dönem alaşağı edilecek üzere" baştan mahkum edilen bir yönetim ve bu yönetimin etkinliği arasında da derin farklılıklar vardır. Odaların çalışmalarında da geniş kesimlerin demokratik toplumsal muhalefete katılması, ekonomik-demokratik hakların elde edilmesinde yükselen grafikler çizilmesi anlamında eksiklikler gözlenmektedir. Bu eksikliklerin üzerine yürümek, geçici başarıları kalıcı ve sürekli başarıları doğru adımlar atmaktır.

Geçmişte yapılan TMMOB kongrelerinde tüm gruplar kürsiden "siyasi manifesto"larını okurlarken, sosyalistlerin, Türkiye İşçi Partililerin onları uyarmaları, kendi eleştirilerini TMMOB somutunda yapmaya özen göstermeleri, ebetteki onların kendi siyasi görüşlerini dile getirmekteki aczlerinden ileri gitmiyordu. Kısa vadeli "başarılarla" yetinmeyen, anti-faşist mücadelenin uzun vadeli görevlerinin bilincinde olan bir sorumluluk anlayışından kaynaklanıyordu.

İdeolojik tartışmaların Odaların somutundan koparılması ve söziyona "karşı tarafı" mahkum etmeye yönelik bir biçimde "siyasi manifesto"ların okunması düzeyinde sürdürülmesinin, haris bir grupsal çıkar arayışı içinde bulunmaktan başka bir anlamı ne dün vardı, ne de bugün olacaktır. Hiç kuşkusuz Odalarda ve diğer kitle örgütlerinde tartışmalar sürdürülecektir. Ve gene hiç kuşkusuz bu tartışmalar ideolojik öz ve içerikten de yoksun olmayacaktır. Tartışmalar ve eleştiriler acımasızca sürecektir ve şümlü olacaktır. Ama bu tartışmaların, mühendislerin ve mimarların mücadele örgütlerini laf ebeğliklerinden arıdıkası kesilmeden zorunluluğu bir fikir kullubüne döndürmesinin, mimar ve mühendislerin yagsamsal çıkarlarının bir edebiyat aracı olarak görülüp bu alanda ki mücadelenin sürekli etellenmesine de izin verilmemek zorunluluğu vardır. Tartışmalar ve eleştiriler bir arada iş yapmayı amaçlayan bir çerçevede bulunduğu zaman gerçekten bir anlam taşıyacaktır.

ORTAK PLATFORMLAR İYİ DEĞERLENDİRİLMELİ ZORUNDADIR

Yalnızca dar grupsal çıkarlar açısından belki bir anlam taşıyabilecek olan bu tür tartışmaların, anti-faşist güçlerin Oda çalışmalarını ortaklaşa yürütebil-

mek için oluşturdukları, danışma kurullu, küçük kurul vb. adını taşıyan platformlarda sürdürülmesi, buraları da birer "siyasi arena"ya dönüştürme tehlikesini beraberinde getirmektedir. Geçen dönem yer yer, tüm anti-faşistlerin ortak platformlarının birer siyasi ajitasyon alanı, yönetimin oluşturulacağı, ellerin kırıp ineceği oylama mekanizmaları olarak görülmeye başlandı ya da görünmezdir. Bu platformlar birer "siyasi arena" olarak görülünce ve bu anlamda yözlaştrılınca da katılanlar için belirlenen iki "görev" kalmaktadır: Pasif bir biçimde izlemek ya da siyasi düzeyde sürdürülen tartışmalara katılmak. "Görev" böyle belirlenince de danışma kurullarına yalnızca politize olmuş kesimlerin katılmasına, bu kurulların daha geniş anti-faşist çevreyi, henüz aynı ölçüde politize olmamış olanları da kucağına almamasına şaşmamak gerekiyor.

Ortaya çıkan sonuç Odalar ölçeğinde yalnızca anti-faşist birliğin sağlanması yolunda önemli işlevlere sahip olan bu kurulların yözlaştrılmasıyla kalmıyor. Bu platformların gerektiği gibi kullanılmamasının geride kalan dönemde tüm anti-faşist güçlerin Oda kongrelerine tek bir liste ile katılmamaları gibi sonuçlara da yol açtığı görüldü. Geçmiş dönemde böylesi davranışların vahim durumlar doğurmasından, bugün de doğurmayacağı sonucu çıkartılmamalı. Danışma kurulları ebette ki başbaşa bir amaç değildir. İlericilerin, demokratların birliğini sağlama yolunda daha etkin araçlar ortaya çıktığı oranda da yerlerini, işlevlerini yitirmeleri doğaldır. Ama, buraların "siyasi arenalara" dönüştürülmesine karşı mücadele edenler, dar siyasi amaçlarla bu platformlardan vazgeçmek bütünüyle yanlışler. Hele hele vazgeçme gerekçesi olarak, geçmiş dönemde kimi yerlerde yapıldığı gibi, "CHP'nin iktidar olması" gösteriliyorsa bu davranışlar akıl alır gibi değildir.

TASFIYECİ "CİHAT" LARA YER YOK

Kendi grupsal çıkarlarının peşinde koşmaktan başka gözleri hiç bir şeyi görme-yenler için tasfiyeci cihatlar açmanın bir yöntem olarak benimsendiğinde kitle örgütlerinde sık sık tank olundu. Zaman zaman Odalarda da dar grupsal çıkar arayışlarının, kendi "günah"larının da sayılmakla bitmeyeceğini düşünmek-sizin ve kitle örgütlerine bakiş açılmaları kendilerinden ne denli farklı olduğunu

ERİNİN EŞİĞİNDE

ABİYOĞLU

gözünüde tutmaksızın, "günah"larını sayı sayı bitiremedikleri başka grupları "afaroz" çağırışına vardığı gözlemlenmektedir. Bilimsel sosyalistler, Türkiye İşçi Partileri ne yanlışların sergilenmesinden vazgeçebilirler, ne de tasfiye hesaplarına gözlerini kapayabilirler. Tasfiyeciler hesapların hayata geçirilmesi için "cürüm ortaklarına" ihtiyaç duyanlar ise ortak sayısının artmasının sorumluluğu azaltmadığını bilmek zorundadırlar. Anti-faşist güçlerin birliğinin sağlanması yolunda büyük bir engel olan tasfiyeciler hesaplara, nereden gelirse gelsin karşı çıkmak tüm anti-faşistlerin ertelenmez bir görevidir.

TÖM ANTI-FAŞİSTLERİN DESTEĞİNİ KAZANAN YÖNETİMLERİN OLUŞMASI İÇİN TÖM ÇABALAR HARCANMALIDIR

Ödalar da bireysel teröristler ve maocular dışında tüm anti-faşist güçlere dayanan desteğini alan yönetimlerin oluşması yolunda hiçbir çaba esirgenmemelidir. Anti-faşist mücadelede odaların daha etkin bir konuma gelmesi, faşizme karşı omuz omuza mücadele edilmesi, anti-faşist gösterilerde tek bir ses yükselmesi buna bağlıdır. Ortak miting ve yürüyüşlerde dahi tek ve güçlü bir anti-faşist sloganın herkes tarafından haykırılmamasına, kimilerinin tahammüllü olabilebilir; ama anti-faşist hareketin asla!

Böyle bir birlik içinde kimilerinin zaman zaman gene grupsal çıkarları öyle gerektirdiği için vazgeçemedikleri maocular bulunmayacaktır. Maocuların emperyalizmin ve faşizmin beşinci kolu durumundaki karşı-devrimci konumları anti-faşistlerin gündemine alınıp tartışılmaz. Tartışmak bir yana, maocu provokasyonlara karşı mücadelede anti-faşist mücadelenin başarıya ulaşması açısından büyük öneme sahiptir. Maocuların 1 Mayıs katliamına yol açan provokasyonun zeminini oluşturan kıskırtmaları, 5 Mart mitingine yönelik saldırıları ve birbirini ardına işlenen cinayetler tüm anti-faşistlerin belleklerinde olanca tazeliği ile yer almak zorundadır. Hangi demagogilerle süslenirse süslenin, hiçbir grup çıkar arayıpı belleklerden bunları silip, çıkaramayacaktır.

Aynı şekilde kitlelerin devrimci enerjisine inmayan, kitleleri "sürü" olarak algılayan bireysel teröristlerin hiçbir biçimde anti-faşist birlikler içinde yer ala-

mayacağı açıktır. Anti-faşist mücade- nin ne kitlelerin yaşamsal çıkarlarından habersiz maceracı eylemlere ne de çoğu kez içgüdüleriyle hareket eden siyasal bilinçten yoksun bireysel teröristlere ihtiyacı vardır. Tersine, 20 Mart eyleminde de yaşadığı gibi bireysel teröristler tüm anti-faşist güçlerin katılımıyla yapılan bir eylemin amacından sapıtmasına hizmet edebilmektedirler. Bir anti-faşist eyleme gölge düşürülmesine olanak tanıyabilmektedirler.

Kitleleri yıldırarak isteyen faşist terörün karşısına çıkabilecek tek bir güç

vardır: örgütlü ve birleşik bir anti-faşist güç olmanın gereğine, zorunluluğuna inanmış olan kitleler. Ne "faşizme karşı mücadeleyi faşizmin gölgesine ateş etmeye indirgeyen"ler; ne de kendilerine "kitleleri koruma" payesi verenler bu gerçeği değiştiremeyeceklerdir.

Ödalar da elbette ki maocuların yanı sıra, bireysel teröristlerin de etkinlikleri son derece sınırlıdır. Ancak bu, bireysel terörizmi faşizme karşı işbirliğini yaralayarak, sekteye uğratan bir davranış olarak ele almanın gözardı edilmesi, bireysel terörizme açıktan açığa karşı çı-

kan yönetimlerin oluşturulması görevinin ertelenmesi sonucunu doğurmak zorundadır. Bireysel terörist olmayan ama bu konuda henüz ikircikli, netleşmemiş tutumlar sürdürenlerin bir yandan anti-faşist birlikler içinde yer almamasına çalışmak; öte yandan da net ve ikirciksiz tutuma kavuşmasına yardımcı olmak, anti-faşist birliğin en geniş tabanına oturtulması bakımından zor ama ola- dilgince başarılması gereken bir görevdir.

BAŞARILARI SÖREKLİ VE KALICI KILABİLMEK İÇİN

Faşizme karşı olan güçlerin birliğinin gündün güne dayattığı koşullarda artık dar grupçu çıkarlara yönelik kısa vadeli hesaplara yer yoktur. Geçmiş dönemlerin muhasebesi yapılmış kitlelerin ekonomik ve demokratik haklarının yaşamsal öneminin ne ölçüde hissedildiği, talep düzeylerinin yükseltilmesi bir yana, varolan talepler için sürdürülen uğraşların etkinlik derecesinin ne olduğu, ne olmak gerektiği ele alınmak zorundadır. Mesleki çalışmalarda dün ile bugünkü çalışmalara ilişkin olarak ortaya çıkan grafiğin değerlendirilmesi yapılmalıdır.

Görülebilecektir ki dar grup hesapları ekonomik-demokratik hakları için kalıcı adımlar atılmasına engel olmaktadır. Atılan adımlar ile atılması gerekenler arasında fark vardır.

Aynı şekilde anti-faşist mücadelede atılan adımlar değerlendirilmeli, bu değerlendirilme yapılırken de TMMOB'nin örneğin bir gençlik örgütü, ya da bir siyasi örgüt olmadığı gerçeği gözden bir an bile uzak tutulmamalıdır. Hataların, zaafaların değil, başarıların kalıcı ve sürekliliği kılınması gerekir. Eğer TMMOB ve bağlı meslek odaları anti-faşist birliğin yurt düzeyinde de oluşmasına, toplum içindeki etkinliğine ters orantılı olarak katkıda bulunuyor, çoğu kez siyasi grup çıkarları öne çıkıyorsa bunun sorumluluğunun geniş kitlelere, yalnızca kısa vadede değil, uzun vadede verileceği, söz konusu olanın anti-faşist mücadele etkinliği olduğu daha iyi değerlendirilmelidir.

Bu yıl yapılacak Oda kongrelerinde tüm anti-faşistlere bu yönde görevler düşmektedir. Kuşkusuz bugüne kadar kaydedilen başarıları hemen kalıcı kılabilmek, zaafaların hemen ve bütünüyle üstesinden gelebilmek mümkün olmayabilir. Ama bu anti-faşist mücadelenin zaafaları tahammüllü olduğu anlamına da gelemez.

TÖB-DER ORDU ŞUBESİ KONGRESİ YAPILDI

"ÖĞRETMENLERİN EN GENİŞ BİRLİKTELİĞİNİ YARATMAK İÇİN GÖREV BAŞINA!"

TÖB-DER Merkezinde yapılan bunalım sürerken, TÖB-DER Şubeleri eylemlerine ve faaliyetlerine yoğun bir biçimde devam ediyorlar. TÖB-DER Ordu Şubesi kongresi de 2 Aralık günü TÖB-DER üyelerinin geniş katılımı ile yapıldı. Kongreye TÖB-DER'in 514 üyesinden 464'ü katıldı. Sorunları tam bir açıklıkla ortaya konduğu kongrede, divan başkanlığı için yapılabilecek Demokratik Birlik ve Halkçı Eğitimcilerin adayı 208 oy alarak seçimi kazanırken, Demokratik Merkez yetkililer ise diğer çizgilerin ortak adayı 165 oy aldı.

TÖB-DER Ordu Kongresinde yönetimin hazırladığı çalışma raporu, delegeler tarafından titizlikle eleştirildi. Demokrasi İçin Birlik ve Halkçı Eğitimciler adına kongrede bir konuşma yapan Kemal Yenilmez, konuşmasında TÖB-DER'deki bunalımın aşılmasının "olağanüstü, demokratik bir kongrenin toplanması ile sağlanabileceğini" vurguladı. Yenilmez konuşmasını şöyle sürdürdü: "Birlik ve Dayanışma grubu TÖB-DER'in bugünkü açmazlara girmesinden sorumludur ve hesap vermek zorundadır. Şimdi Demokrasi İçin Birlik ve Halkçı Eğitimciler gruplarının iki yıl önce yaptıkları tüm saptamaların somutlandığı günler yaşıyoruz. Demokratik Merkez yetkililer kendileri ile birlikte örgütümüzü de çöktürmeye sürüklemediler. İşsiz kalmamak için yönetimde kalmakta direnmiyorlar. Görevimiz, örgütün bugünkü durumunu saptamak, yönetici klifi umutsuz direnişini, çaresiz çırpınışını, tüm üyelerimizin bilincine ve örgüt tabanının en geniş birliğine güvenerek çıkarıcı, serüveni, uzlaşmacı reformistlere karşı öğretmenlerin en geniş birliğinin yaratmak amacıyla tüm TÖB-DER'li öğretmen arkadaşlar görev başına!"

Kongrede, yöneltilen eleştirilere Yönetim Kurulunun bunalımı aşmaya yönelik olmayan, tersine bunalımı siyasi bir malzeme olarak kullanan suçlamalara cevap vermesi tercih edildiği gözlemlendi.

Yapılan seçimlerde Demokrasi İçin Birlik ve Halkçı Eğitimciler gruplarının ortak adayları 248, Demokratik Merkez yetkililerin önderliğinde birleşen diğer grupların adayları 211 oy aldı. TÖB-DER Ordu Şubesi'nin yeni yönetim kurulu Ahmet Aka, Ali Cabbar, Necmettin Şimşek, Cemal Yöntem ve Ahmet Vaynı'dan oluşuyor.

Yönetim Kurulu Yedek üyelerine ise Mehmet Kenanoğlu, Vedat Öztürk, Nurten Demirel ve Denetçiliklere Hicabi Köksal, Rıza Kayalı, A. Ali Engi seçildiler.

İşçi
Kültür
Derneği

KÜÇÜK BURJUVA BİREYCİLİĞİNE KARŞI ÖRGÜTLÜ YARATICILIK

YILMAZ ONAY

12 Nisan 1978'de Federal Almanya'nın inilü tiyatro eleştirmenlerinden Dr. Hellmuth Karasek Ankara Alman Kültür Merkezinde "Alman Tiyatrosunun Güncel Eğilimleri" konulu bir konferans veriyordu. Kasettiği, tabii, Batı Alman tiyatrosu id. Konuşma: "Batı Berlin'de birlikte Federal Almanya'nın 180'den fazla sahnesinde her akşam sayısız oyun sergilenir" diye başlıyor, "...eksiksiz bir tiyatro etkinliği ile karşılaşıyoruz" diye sürüyordu. Oysa Almanya'nın 18. yüzyıldan bu yana tiyatro gelişiminden de uzun uzun sözeden konuşmacı, 1933'üncü Alman işçi sınıfı tiyatro hareketi gibi önemli bir tarihsel gerçeğe tek kelimeyle bile değinmiyordu; bugün Federal Almanya'da tiyatrosun işçi sınıfından nasıl koparılmış olduğu da onu hiç ilgilendiriyordu. Gene kendi deyimiyle "devlet desteği olmaksızın çoktan ortada kalkacak bir kalıntının yapay olarak ayakta tutulduğu" bu 180 burjuva sahnesi, konuşmacıya göre "eksiksiz bir tiyatro etkinliği" demek olabiliyordu. Oysa aynı tarihlerde İşçi Kültür Derneği'nin yayınladığı "İşçi Tiyatroları - Ajitprop Toplulukları" kitabında verilen geniş tarihsel bilgi içinde, 1930'larda Alman işçi sınıfının, burjuvaziye karşı ulusal ve uluslararası planda örgütlü 400'ü aşkın (yani iki mislinden fazla sayıda) ajitprop tiyatro topluluğunun, salon, sokak, köy, kasaba demektirsin en yaygın biçimde ve süreklilik halinde olduğunu öğreniyorduk.

Federal Almanya'nın bugünü içinse, kitabın Alman yayıncılarının (Köln'deki "Kültür ve Sınıf" yayınevi) önsözünde aynen şöyle deniyor: "Ajitprop tiyatrosu, her zaman ancak ona kaynaklık eden işçi sınıfı hareketi kadar güçlü olmuştur. Nitekim şimdi yıllardır ne Federal Almanya'da, ne de Batı Berlin'de böyle topluluklar yoktur ve olmadı. Parti olmadıği için, politik yönden bilinçli işçi sınıfı hareketi olmadıği için, bu dönemde ancak, ilericiği kuşku götürmeyen, fakat ideolojik yönden kaçınılmaz biçimde tutarsız ve karmaşık olan öğrenci hareketlerinin 'sokak tiyatrosu' oluşabilmiştir..." Bu hususlara neden hiç değinmediğini, konuşmacı Karasek'e sordüğümüzda verdiği cevap çok ilginçti: "Sahnatta sınıf meselesi yoktur. Esasen burjuva sanatından başka sanat mevcut değildir. İşçiler de tiyatro seyretmek istediklerinde temiz elbiselerini giyerek burjuvalaşırırlar..."

Gene çok ilginçtir ki, Federal Alman tiyatrosunun bugünü için fikir yürüten sınıf meselesini 'elbise'ye indirgeyen bu sayın burjuva eleştirmeni, 18. yüzyıl Alman tiyatrosu için, aynı konuşmasında: "Siyasi iktidarı ele geçirmemiş olan burjuvazi, aydınlanma hareketiyle tiyatrosu ve edebiyata örgütlenme şansını aramıştır" şeklinde, sinifal politik bir değerlendirmeye yapılabiliyordu. Burjuvazinin feodalite ile mücadelesinde sanat, kuşku götürmeyecek biçimde sinifsal ve politik; ama iş burjuvazi ile işçi sınıfının

"İşçi sınıfının açık oturumu"

mücadelesinde işçi sınıfının aynı alanda örgütlenmesinde gelince, sanat, ne hikmetse birdenbire "sınıflarıstü" oluveriyor ya da "burjuva sanatından başkası yoktur" deniyordu.

Nitekim, Karasek'in konferansını ve bu tartışma konusunu, Uluslararası Tiyatro Enstitüsü (ITI) Federal Almanya Merkezi yetkilisi J. W. Preuss'a yazdığımızda -ki o da Batı Alman "Hür Berlin Radyo Televizyonu" nun tiyatro eleştirmenidir aynı zamanda- ondan aldığımız cevap da hiç farklı olmadı: "Ben de Karasek'in haklı olduğuna inanıyorum... 'İşçi Kültürü', kültür denen şeyin çok yönlülüğünden başka birşey değildir ve onlar (işçiler) için bu da tiyatro demek değildir, boş vakit geçirme demektir: Bahçeye uğraşmaktan kahvede kağıt oynamaya, meyhanede bira içmeye kadar... Bu ise gene bir burjuva kültürüdür ya da genel anlamda 'kültür'dür. Başka kültür yoktur!'"

Aynı cevap mektubunda sosyalist ülkeler için de şu say ver alıyordu: "Kendilerine 'işçilerin ve köylülerin' devleti diyen tüm diğer ülkelerde... istedikği kadar sanat ideolojisi ve ona uygun sanat etkinlikleri varolabilir, ancak sanat estetiği (aynı bu deyim kullanılmış) açısından onların hepsi kalitesiz, yüzlek şeylerdir, orada yapılanlar, ideolojik sözler arasında bez, taş ve kağıt hıştırlardır..." Federal Almanya eleştirmenlerini böylece gözden düşürmeye çalıştıkları, örneğin sosyalist Almanya'daki (Demokratik Sosyal Cumhuriyeti) gizlenemeyen şu gerçektir ki herhalde: 116 tiyatro salon ve sahnesine ilaveten asıl endüstri ve tarımın ağırlık merkezlerinde 252 sahil oyun tesisi...² Yani sosyalist Almanya'da işçilerin, köylülerin yalnız bizzat **öretim** merkezlerinde tiyatro yaptıkları **üretim**, kapitalist Almanya'daki tüm tiyatro yapılmadığına fazla. Ve biz burjuvazinin gizlemeye çalıştığı tüm bu doğru bilgilenmeleri, İşçi Kültür Derneği'ndeki

örgütlülük sayesinde sağlayabiliyoruz.

Aynı karşıtlığın ilkimizdeki örnekleri de bir o kadar çarpıcı; yeter ki bu duyarlılıkla izleyelim: Örneğin burjuvazinin bir eğlencelik kumpanyası daha, ticaretini sürdürmediği için kendi kendini kapatmışında³, 28 Ağustos 1978 günlü Milliyet gazetesi buna sayıyızını ayırıp ağıt düzerek şöyle diyor: "İşin bir acıklı yanı da şu: Böyle bir sona en kolay, en çabuk mahkum edilenler sanatı sanat için yapma ilkesine öncelik verip, sanatı araç olarak kullanmayı reddedilen. Onu ne ticaret, ne de siyaset metal haline getirmek istemeyenler... Olay Türk toplumunun sanatçısını yaşatamama bir toplum haline geldiğini göstermek bakımından çok acı fakat çok anlamlı bir emektir."

Oysa bizce asıl anlamlı olması gereken, bu yazının kendisi, burjuvazinin meseleye bu ilginç yaklaşımıdır. Örneğin aynı yaz İşçi Kültür Derneği Altındağ lokali faşistlerce ikinci kez bombalanmış, ama Demek, kendini kapatmak şöyle dursun, bu yıkıntı önünde çalışmalarını sürdürmüş, bu saldırılardan yılmayacağını da yıkıntı önünde düzenlediği basın toplantısında açıklamıştı. Demek, çok daha güçlenerek, yaygınlaşarak etkinleşerek, örgütlenerek sürdürüyor çalışmalarını. Burjuva basını tek kelime söz ediyor mu bundan? Tam tersine, yeni yasa tasarıları ile işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin örgütlü çalışmalarına daha ağır baskı, önleme, kapatma tedbirleri getirilmeye isteniyor. Burjuva basınının bunları da-"acı" bulduğuna rastlıyor muyuz? Hayır. Hatta "tarafsızlık" bahanesi ile asıl faşizme karşı "saygılı" davranılması önermekle meşgul.

Örnekleri çoğaltmak mümkün. Fakat bu kadarı ile de kültür ve sınıf ilişkileri için yeterli bir somutlama kıyısı ortaya. Derneğin yukarıda sözünü ettiğimiz yazınında bu konuda da çok zengin yazı **sanatı** deneyleri ve özellikle de, burjuva-

zıye karşı kültür alanındaki mücadeleden de mutlaka örgütlü olması gereğini kanıtlayan, bu örgütlenmenin sinifal niteliğini koyan, örgüt ilişkilerine ışık tutan çok geniş ve detaylı tarihsel bilgi mevcut. İşte İşçi Kültür Derneği'nin çalışmalarını bu perspektif içinde değerlendirmekte yarar var sanıyorum.

ÇOK YÖNLÜ VE ÖRGÜTLÜ ÇALIŞMANIN ÜRÜNLERİ

Bugün Derneğin Ankara'da Maltepe'de bir salonu var. Ankara Şubesi, salona yönelik çalışmalarını, provalarını, eğitim çalışmalarını ve salon dışına yönelik çalışmaların hazırlıklarını bu olanağı değerlendirerek yürütüyor. Ancak salon, aynı zamanda çalışma yapan örgütlerin kullandıklarına da olanak ölçüsünde ayrılmaya çalışılıyor. Öte yandan, salon dışında, kitle ile ilişkilerde olduğu için, salon koşulları ile sınırlanmış bir "Özel Topluluk" sistemi uygulamasına girilmiyor. Çok yönlü çalışma türlerini, aylık programlar halinde salonda da sergileniyor. Ayrıca İstanbul, Bursa, Giresun, Adana gibi şubeler, kendi bölgelerinde etkin çalışmaları sürdürdükleri gibi, şubeler ve merkez arasındaki örgütlü ilişki ile İşçi Kültür çalışması giderek artan bir yaygınlıkta kavuşuyor. Bu ilişki, ürün alış verişinden, kitle çalışmalarının müşterek örgütlenmesine kadar uzanıyor.

Çalışmanın geçmişten bugüne, somut ürüne dönüşerek kitlelere ulaşan ilk kol, müzik alanında oluşmuş. Birkaç yıldır, grev yerlerinden, anma günlerinden, sendikcal çalışmalara kültürel katkıdan, kitle örgütlerinin programlarında, işçi sınıfının politik çalışmalarında, yol üstünde davet edilen işçi eylemlerine kadar sayılamayacak kadar çok etkinlikte bulunmuş ve deneyden geçmiş, bir çeşit hazır kuvvet olmuş İşçi Kültür Korsosu ve müzik çalışmalarını biriktikleri, bugün de Dernek çalışmalarını belkemiğini oluş-

Varolan kentsel sorunlar yumağına karşı

YENİ KENTLER

S. KEMAL KARTAL

Çevrenizi şöyle bir dinleyin. Gazetelerde, dergilerde yazılanlara-çizilenlere şöyle bir göz atın. Bunların büyük bir çoğunluğunda şunu bulacaksınız: Yakinma. Sürekli yakınma. Yalnızca yakınma. Tümen tümen sorunlar, bozukluklar, çirkinlikler... Üstüne basla basıla, altı çizile çizile sergilenen, vurgulanan düzenin bozuklukları... Kapitalist ekonomik sistemin işleyiş mantığından kaynaklanan tüm sorunlar... Herşeyin meta-laşığı, pazarda alınıp satılarak kâr aracı olarak kullanıldığı bir ortam. Bu ortamdaki kaynaklanan her alanla ilgili olumsuz sonuçlar, sorunlar. Ve bunların defalarca sayılıp dökülmesi.

Bunların yararı yok değil. Var. Sorunların temel nedenlerinin anlaşılması için gerekli bunlar. Doğal kaynakların, emeğin, insanın kendisinin, insan vücudunun, yürek titreten ezginin, şirrin, müziğin ve tüm öteki sanatsal ürünlerin ve hatta her yönüyle çocukların bile "meta"laştırıldığı, bir fiyat karşılığı satılabilir duruma sokulduğu, "kâr aracı" olarak kullanıldığı kapitalist sistemin tüm çirkinliği ve açıklığı ile gözler önüne serilmesi gerekli. Ancak sorunları, bozuklukları sergileyeceğiz diye kafalarımızı ve gönüllerimizi karartmaya da gerek yok. Kararsız bir tablo içinde boğulup kalmanın hiç bir anlamı yok. Hatta zararı var. O halde ne yapmalı? Şunu: Bir konuyla ilgili sorunları, bu sorunları yaratan temeldeki nedenleri sergilemeli. Kapitalist sistem içinde bu sorunların ne kadar çözümlenebileceği ya da çözümlenebileceğini ortaya koymalı. Ama bununla kalmamalı. Hemen ardından, farklı bir sistemde, sosyalist sistemde, bu türden sorunların var olup olmadığı, varsa nasıl çözümlenebileceği ya da çözümlenebileceği açıkça anlatılmalı.

Demem o ki, her olumsuzluklar sergileyen, sorunlar sıralayan durumda kalmamalı. Kafalarda ve gönüllerde umut ateşleri yakmalı. Varolan sorunların, sosyalist sistemde nasıl sağlanabileceğine ulaştırıldığı, ulaştırılabileceği somut biçimde sergilenmeli. Günlük yaşamda bile, sürekli yakınan, dertlerini sayıp döken, kara kara tablolar çizen insanları pek sevmeyiz. Toplumsal sorunları ele alırken de bu yakın gerçeği gözden uzak tutmamalıyız.

Örnek olarak kentsel sorunları ele alalım. Son günlerde herkesin ağzında. Kentlerdeki hava kirliliği, yakaçak, konut, sağlık, eğitim, ulaşım, beslenme ve yönetim sorunları. Ve ötekiler. Ne denli batak içinde olduğumuz, çözümsüzlükler içinde on yıllardır kıvrandığımız ve daha da kıvrınacağız yazılıp, söyleniyor. Söylenmesi de gerekli. Ancak eksik kalan ya da yeterince vurgulanmayan bir yönü var işin. O da şu: Sosyalist sistem-

de bu sorunların olup olmayacağı, olacaksaydı nasıl çözümlenebileceği. Sosyalist ülkelerin bu konulardaki uygulamalarının neler olduğu. İşte bunları yeterince ortaya koymak gerekiyor.

Özellikle büyük kentlerimizde yaşamamız duruma gelindiği, sorunların büyük boyutlar kazandığı şu sıralarda, sosyalist ülkelerin sağlıklı kentsel mekânlar oluşturma ve özellikle "yeni kentler" kurma çabalarına kısaca değinmekte yarar var.

Kentler toplumların aynasıdır. Toplumda geçerli olan üretim biçimi ve ilişkileri olduğu gibi kentsel mekana yansır. Toplumlar, her gelişme aşamasında, o aşamaya uygun yapıda kentlere sahip olmuşturlar. Ve kentler uzun zamanda oluşan sosyal ve ekonomik varlıklardır. Bu nedenle, bir kentte, içinde bulunduğu toplumun geçirdiği çeşitli gelişme aşamalarının izlerini bulmak olanaklıdır. Toplumsal yapıdaki tüm çelişkiler, kent mekânına olduğu gibi yansır.

Kapitalist toplumların kentleri, kapitalist üretim biçiminin tüm çelişkilerini yansıtan bir yapıya sahiptirler. Sosyalist ülkelerin geçmişten devraldıkları kentler de, fiziksel yapı olarak, geçmiş üretim ilişkilerinin özelliklerini taşırlar. Sosyalist aşamaya geçtikten sonra, bu ülkeler, geçmişten devraldıkları bu kentlerden yararlanmayı yeni bir düzene sokmuşlardır. Kapitalist aşamadan miras kalan kentler, sosyal grupların ve faaliyet türlerinin kente dağılımı ve kentten yararlanmaları bakımından büyük değişime uğramış, ancak fizik görünüşlerini büyük oranda korumuşlardır.

Asıl üzerinde durulması gereken, sosyalist sistemin temel ilkelerine uygun olarak oluşturulan yeni kentsel mekânlar ya da "yeni kentler"dir. Sosyalist ülkelerde kurlan ve sosyalist bir düzen oluşturulabilecek olan "yeni kentler", kapitalist toplum biçiminde "oluşan" kentlerin, bozuk düzenli çarpık yapıları kentlerin, alternatifleri olarak karşımıza çıkarlar.

KENDİLİĞİNDEN "OLUŞAN" KENTLER VE AMAÇLI OLARAK "OLUŞTURULAN" KENTLER

Sosyalist sistemde kentler "oluştururlar." Kuruluş amaçlarına ve bölgesine ve ülkesel düzeyde göreceği işlevlere göre, kent önceden planlandığı biçimde "oluştururlar."

Kapitalist ülke kentleri ise, tüm göstermelik "planlama" çabalarına karşın, kendiliklerinden "oluşurlar." Gelişigüzel büyüyen kanser hücreleri gibi, toplumdaki türlü menfaat gruplarının, çoğu kez birbirleriyle çelişen, isteklerine uygun olarak büyürler. Bu nedenle, çarpık bir yapıya sahiptirler. Bu çarpık yapının ortaya çıkardığı sorunlar çözümsüzdür.

Çözüm olarak ileri sürülen önlemler, gerçekte, toplumdaki belli gruplara kâr sağlama amacına yöneliktir. Çözümlemler yeni sorunlar yaratır. Yeni sorunlar yeni "kâr olanakları" nı ortaya çıkarır. Ve bu süreç böylece işler gider.

Kentsel sorunların sürekliliğine tepki olarak, bu yüzyılın başlarında İngiltere'de Ebenezer Howard'ın öndükli ettiği "yeni kentler" akımı doğmuştur. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra İngiltere hükümetleri yeni kent programları oluşturmuşlar ve bunlara göre "yeni kentler" kurmuşlardır. Ancak bu girişimler de sonunda kapitalist ekonominin işleyiş mantığının dışında kalamamışlardır. Bu "yeni kentler" de genel olarak yine "kâr aracı" olarak kullanılmaktan kurtulamamışlardır.

ABD'de ve öteki kapitalist ülkelerde kurlan "yeni kentler" de, kâr elde etme amacı ile girişilen yapı faaliyetleri olmaktan ileri gidememişlerdir.

Sovyetler Birliği'nde 1917 devriminden 1960'ların sonlarına kadar 1000'den fazla "yeni kent" kurulmuştur. Romanya, Bulgaristan, Polonya, Küba ve öteki sosyalist ülkelerden devrimden sonra türü-ü amaçlarla çok sayıda "yeni kent" oluşturulmuştur.

Sosyalist ülkelere uygun olarak kurlan bu kentlerde, bizim kentlerimizde günlük yaşamımızı çekilemez duruma sokan kentsel sorunların hemen hemen hiç biri yoktur. Bu kentlerin bazı özelliklerini şöylece özetleyebiliriz:

- * Bu yeni kentlerde konutlar, önceden planlandığı yerlerde belli bir yoğunluk (hektar/konut) üstüne çıkmaya-çak biçimde inşa edilmedilerdir. Konut birimleri arasında yeşil alanlar bırakılmıştır.

- * İlkokul ve ana okulu, kreş, kütüphane, sağlık ocağı, günlük alışveriş merkezi ve öteki benzer hizmet kuruluşları tüm konutlara yürüne mesafesi içinde bulunmaktadırlar.

- * Ortaokul ve lise düzeyindeki okullar genellikle mahalle kümeleri arasında kurulmuşlardır.

- * Ulaşım sistemi, kentin tüm kesimlerini kolayca yararlanabileceği biçimde kurulmuştur. Kitle taşımacılığı etkin biçimde kullanılmaktadır.

- * Su, elektrik, kanalizasyon ve öteki altyapı tesis ve hizmetleri kentin tüm kesimlerine nitel ve nicel olarak dengeli biçimde dağılmıştır.

- * Gerek konut alanlarında ve gerekse çalışma yerlerinde merkezi ısıtma sistemi kurulmuştur. Buna ek olarak, toplu taşıma sistemi de olduğu için, hava kirliliği gibi bir sorun da genellikle yoktur.

- * "Yeni kentler" in yer seçimi sırasında ve kentin mahalle ve sokaklarının oluşturulması aşamasında güneşin, hava akımlarının ve öteki doğal etmenlerin

olumsuz etkilerini en aza indirecek önlemler baştan alınmıştır. Böylece sağlıklı bir yaşama ve çalışma ortamının oluşması ve toplum kaynaklarının verimli biçimde kullanılması sağlanmıştır.

TÜRKİYE NERESE ANKARA DA ODUR

Yukarıda ancak bir kısmını saydığımız sosyalist ülkelerdeki "yeni kentler" in yapısal özellikleri ve sağladıkları yararların, kapitalist ülkelerde de, örneğin Türkiye'de de, inşa edilseler, geçerli olabileceği ileri sürülebilir. Ancak bu, kuru bir iddia olmaktan öte bir anlam taşımaz. Çünkü, fiziksel olarak bir yapıyı (örneğin kenti) belli özelliklere sahip olacak biçimde kurmak bir iştir. Bu yapılabılır. Belli özelliklere sahip olan bu kenti, içinde yer aldığı toplumun genel işleyiş kuralları dışında tutabilmek ise başka bir iştir. Bu ise olanaksızdır. Toplum ne ise kent de odur. Türkiye ne ise Ankara da odur. Ankara Türkiye'nin aynasıdır. Türkiye genelinde geçerli olan kurallar, işleyiş ilkeleri, Ankara için de zorunlu olarak geçerli olacaktır.

Siz Türkiye'nin ta göbeğinde bir "yeni kent" kurunuz. Bu kent de, fiziksel olarak, yukarıda saydığımız "yeni kent" özelliklerini taşısın. Kısa bir süre sonra, varolan ekonomik sistemin mantığı gereği, bu "yeni kent" in konutları, arsaları, yeşil alanları, altyapı tesisleri ve tüm öteki öğeleri, "meta"laştırılacaktır. Kâr aracı olarak kullanılmaya başlanacaktır. Aldığımız önlemler, koyduğumuz kurallar ne kadar sıkı ve yerinde olursa olsun, bu kaçınılmazdır. Bu "yeni kent", içinde bulunduğu ülkenin ekonomik sistemine uymak zorundadır. Bunun böyle olacağı, İngiltere'de, ABD'de, Fransa'da, Almanya'da ve öteki kapitalist ülkelerde özenle yürütülmüş "yeni kent" programları ile defalarca kanıtlanmıştır.

SAĞLIKLIL KENTSEL YAŞAM ORTAMI. ANCAK SOSYALİST DÜZENDE KURULABİLİR

Yukarıda açıklanan nedenlerle, bugün içinde bulunduğumuz kentsel sorunlar yumağına sahip olmayacak olan "yeni kentler", ancak sosyalist sistem içinde kurulabilir. Ancak sosyalist bir düzende insanlara her yönüyle sağlıklı bir kentsel yaşam ortamı sunulabilir. Ancak sosyalist bir düzende kentler ve kentliler "kâr makinesi" olmaktan kurtulabilirler. Ve kentler, ancak sosyalist sistemde, yaşamak, çalışmak, dinlenmek, eğlenmek, eğitmek ve öğretmek görmek, sanat ve kültür değerlerinden yararlanmak için gerçek odak noktaları olabilirler. İşte sosyalist ülkelerde "yeni kentler", bu odak olma görevinin daha iyi biçimde yerine getirilebilmesi için kurulmaktadır.

Daha sağlıklı bir kentsel yaşam ortamı sağlamak genel amaç dışında, bazı özel amaçlarla da sosyalist "yeni kentler" kurulmuştur. Bu özel amaçlardan bazıları şunlardır:

- * Zengin doğal kaynakları işletmek. (Sovyetler Birliği'nde doğu cumhuriyetlerinde kurlan yeni kentler bunların en güzel örneklerini oluşturmaktadır.)

- * Sağlık merkezi, turist merkezi ve dinlenme merkezleri oluşturmak. (Sovyetler Birliği'nin Kırım Yarımadasındaki yeni kentleri ile Bulgaristan'ın Karadeniz kıyısındaki yeni kentleri bu amaçla kurulmuşlardır.)

- * Üniversite ve bilimsel araştırma merkezleri oluşturmak. (Sovyetler Birliği'nin doğu cumhuriyetlerinde SSCB Bilimler Akademisi'nin şubelerini barındıran yeni kentler bu amaçla kurulmuşlardır.)